

PAPER DETAILS

TITLE: Millî Egitim Sûrâlarında Fen Egitimi ve Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarına Yansimalari

AUTHORS: Elif Bakar

PAGES: 413-448

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3076385>

DOI: 10.18039/ajesi.1281233

Science Education in the National Education Councils and Reflections on the Decisions of the Board of Education and Discipline

Elif BAKAR¹

Date Submitted: 11.04.2023

Date Accepted: 25.01.2024

Type²: Research Article

Abstract

National education councils have an important role in our education system. Because, although the decisions taken in council meetings are advisory, they have important effects on practices. The council decisions that emerged from the views and suggestions of a wide range of participants help to understand what needs to be done for the future. In order to make plans for the future, it is necessary to look at the present and the past, and to understand the changes that occur in the process. For this reason, the examination of the council decisions for the lessons in the schools and the decisions of the Ministry of National Education Board of Education as an indicator of the implementation of these decisions constituted the starting point of this study. One of the important fields that affect the future of a country is science education. Because science education has an important role on the basis of scientific and technological development in our lives. For the stated reasons, aforementioned decisions in the field of science education were investigated with the historical research method. The data obtained through the analysis of the documents were determined separately for every council period. As a result, it was determined that science education was given importance in the decisions taken at the council meetings and their reflections on practice were realized intensely, and suggestions were made for future studies.

Keywords: board decision, national education council, science education

Cite: Bakar, E. (2024). Science Education in the National Education Councils and Reflections on the Decisions of the Board of Education and Discipline. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 14(1), 413-448. <https://doi.org/10.18039/ajesi.1281233>

¹ Dr., Ministry of National Education, Türkiye, elifbakar@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-0671-7673>

² This research study was conducted with ethics approval of Ministry of National Education, dated 10.04.2023 and issue number 74121823.

Millî Eğitim Şûralarında Fen Eğitimi ve Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarına Yansımaları

Elif BAKAR¹

Gönderim Tarihi: 11.04.2023

Kabul Tarihi: 25.01.2024

Türü²: Araştırma Makalesi

Öz

Eğitim sistemimiz içinde millî eğitim şûralarının önemli bir yeri vardır. Çünkü şûralarda alınan kararlar tavsiye niteliğinde olmakla birlikte uygulamalara önemli etkileri bulunmaktadır. Çok çeşitli katılımcıların görüş ve önerilerinden ortaya çıkan şûra kararları gelecek için yapılması gerekenleri anlamaya yardımcı olmaktadır. Geleceğe yönelik planlamalar yapabilmek için bugüne ve geçmişe bakmak, süreç içinde ortaya çıkan değişimleri anlamak gerekir. Bu nedenle okuldaki dersler için şûra kararları ile bu kararların uygulanmasının bir göstergesi olarak Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu kararlarının incelenmesi bu çalışmanın ortaya çıkış noktasını oluşturmuştur. Bir ülkenin geleceğini etkileyen önemli alanlardan biri fen eğitimidir. Çünkü fen eğitimi yaşamımızdaki bilimsel ve teknolojik gelişmelerin temelinde önemli bir yere sahiptir. Belirtilen nedenlerden dolayı tarihsel araştırma methodology ile fen eğitimi alanındaki bahsi geçen kararlar araştırılmıştır. Dokümanların analizi yoluyla elde edilen veriler her şûra dönemi için belirlenmiştir. Sonuçta şûralarda alınan kararlarda fen eğitimine önem verildiği ve bunların uygulamaya yansımalarının yoğun bir şekilde gerçekleştiği tespit edilmiş ve bundan sonra yapılabilecek çalışmalara yönelik öneriler getirilmiştir.

Anahtar kelimeler: fen eğitimi, kurul kararı, millî eğitim şûrası

Atıf: Bakar, E. (2024). Millî Eğitim Şûralarında Fen Eğitimi ve Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarına Yansımaları. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 14(1), 413-448. <https://doi.org/10.18039/ajesi.1281233>

¹ Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, Türkiye, elifbakar@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-0671-7673>

² Bu çalışma Millî Eğitim Bakanlığı'ndan 10.04.2023 tarih ve 74121823 sayılı izin onayı alınarak gerçekleştirilmiştir.

Giriş

Ülkemizin geleceğinin şekillenmesinde çok önemli rolü olan Millî Eğitim Bakanlığı, aldığı her kararla geleceği inşa edecek olan milyonlarca öğrencinin hayatına dokunmaktadır. Bu kararlarda etkili olan eğitim politikaları gelişen teknoloji, ekonomik ve toplumsal değişimler gibi çeşitli etkenler nedeniyle dinamik bir yapıya sahip olup zamanla değişebilmektedir. Bu değişim süreciyle ilgili olarak ülkemizde eğitim sistemindeki sorunların ve önerilerin tartışılarak politika önerilerinin oluşturulduğu en önemli platform Millî Eğitim Şûraları olmuştur (Dağhan, Kalaycı ve Seferoğlu, 2011; Daş, 2019). Şûralar geçmişten günümüze eğitim alanındaki değişimlerin daha iyi anlaşılması ve gelecek için yapılması gerekenlerin belirlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır (Dağ, 2013; Kayahan Yüksel ve Polat, 2022). Çünkü alınan kararlar dönemin eğitim sisteminin işleyişi konusunda bilgi içermekte ve şûralar yapıldığı dönemin eğitim ve kültür politikasını göstermektedir (Ayaz, 2009).

Çok eski zamanlardan itibaren eğitim sisteminin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi amacıyla kurulan çeşitli kurullar ve yapılan toplantılar daha sonra Millî Eğitim Şûralarına dönüşmüştür. Yasal altyapısı 1933 yılında oluşturulan Millî Eğitim Şûralarının birincisi 1939 yılında gerçekleştirilmiş olup toplamda 20 Millî Eğitim Şûrası yapılmıştır (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB), 2018). Bakanlık geleneği haline gelerek, yapıldığı dönemin eğitim sorunları konusunda komisyonlarca yapılan görüşmelerin kayıt altına alınmasıyla şûralar, Millî Eğitim Bakanlığı'nın bir çeşit hafızası haline gelmiştir. Bu bağlamda geçmişten günümüze eğitim sistemimize önemli katkıları olmuştur (Yılmaz, 2019).

Millî Eğitim Şûrası Yönetmeliği'nde şûranın tanımı "*Bakanlığın en yüksek danışma kurulumdur. Türk millî eğitim sistemini geliştirmek, niteliğini yükseltmek için eğitim ve öğretimle ilgili konuları tetkik eder; tavsiye kararları alır.*" (Resmî Gazete, 2014) şeklinde yapılmıştır ve şûralarda alınan kararlar yine aynı Yönetmelik gereği Tebliğler Dergisinde yayınlanarak uygulanmaktadır. Buna göre şûralar, bir danışma kurulu olup alınan kararlar tavsiye niteliğindedir ve ancak Millî Eğitim Bakanı tarafından uygulamaya aktarılabilir (Dağ, 2013; Yılmaz, 2019).

Problem Durumu

Millî eğitim şûralarında alınan kararların eğitim sistemindeki rolü büyük olduğundan şûralar akademik alanda çeşitli araştırmalara konu olmuştur. Bu bakımdan alan yazın incelendiğinde millî eğitim şûralarıyla ilgili olarak okul öncesi eğitim (Altay, İra, Bozcan ve Yenal, 2011; Büyükkarcı, 2012; Zor, 2022), ilköğretim (Dağ, 2013; Eriş, 2006; Üçler, 2006), yükseköğretim (Güven, 2016), meslek eğitimi (Evren, 2018; Uluğ, 1999), okul yönetimi (Bulut Boz ve Karataş, 2020; Bayrak, Himmetoğlu ve Ayduğ, 2020; Kandemir, 2022), öğretmen sorunları ve mesleki gelişim (Aydın, 2009; Eroğlu, Özbek ve Şenol, 2016), teknoloji politikaları (Dağhan vd., 2011) kapsayıcı eğitim (Kayahan Yüksel ve Polat, 2022), eğitim politikaları (Kaya Kaşıkçı, 2016), çeşitli dönemlerdeki şûra kararlarına ilişkin uygulamalar (Aslaner, 2008; Deniz, 2001; Dinç, 1999; Eriş, 2006), şûra kararlarının niteliği (Aydın, 1998) gibi eğitim sisteminin farklı yönlerine odaklanan çeşitli çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmaların ortak özelliği şûra kararlarının uygulanmasına yönelik getirdikleri eleştirilerdir ve kararların uygulanmadığı veya uygulanmasının zaman aldığı şeklinde yapılan değerlendirmelere yönelik Millî Eğitim Bakanlığının kararları uygulamaya ilişkin daha kararlı olması gerektiği yönünde öneriler ileri sürülmektedir.

Millî eğitim şûralarıyla ilgili alan yazındaki ders odaklı çalışmalar incelendiğinde ise bunların dönem bazlı olarak Türkçe öğretimi (Alemdar, 2007), görsel sanatlar dersi (Kayalıoğlu, 2018), yabancı dil eğitimi (Yılmaz, 2019), psikolojik danışma ve rehberlik (Yüksel Şahin, 2012), tarih öğretimi (Alaslan, Şimşek ve Çamdeviren, 2012; Ayaz, 2009), sosyal bilgiler öğretimi (Yazıcı, 2008), coğrafya eğitimi (Omca, 2019) gibi alanlarda olduğu görülmektedir. Ancak eğitim sistemi içinde önemli bir yeri olan fen eğitimiyle ilgili şûralara yönelik yapılmış bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Oysa ki fen eğitimi disiplinlerarası bir alan olup günümüzde hayatımızı etkileyen birçok yenilik ve gelişimin temelini teşkil etmektedir. Ülkemizdeki fen eğitiminin çağın en iyileri arasında olması için sürekli yenilenmesi ve gelişmesi gerektiğinden bu alanda alınan kararlar ve uygulamalara yönelik farkındalığın artırılması ve bunun için de geçmişten günümüze kadarki gelişim sürecinin bilinmesi gerekmektedir. Dolayısıyla bu çalışma ile alandaki boşluk doldurularak fen eğitimi alanında araştırma yapmak isteyenlere veri sağanabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Okullarda okutulmakta olan derslere ilişkin esaslar, Millî Eğitim Bakanlığının bilimsel danışma ve inceleme birimi olarak görev yapan Talim ve Terbiye Kurulu'nun kararlarıyla belirlenmektedir (Resmî Gazete, 2018). Fen eğitimi alanındaki derslerin içeriği bağlamında haftalık ders çizelgeleri ve bu çizelgede yer alan derslerin öğretim programlarına ilişkin Talim ve Terbiye Kurulu Kararları büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle ülkemizdeki fen eğitimi alanındaki tarihsel değişim ve gelişim sürecini görebilmek amacıyla Millî Eğitim Şûralarında fen alanında herhangi bir kararın olup olmadığı ve uygulamaya yansımaları bakımından ilgili Kurul Kararları bu araştırmanın konusunu oluşturmaktadır. Bu şekilde hem eğitim uygulayıcıları hem de araştırmacıların fen eğitiminin ülkemizdeki tarihsel gelişim sürecine yönelik değerlendirme yapabilmelerine ve çalışmalarına yönelik gelecek odaklı planlamalarla uygulamaların daha nitelikli olmasına katkı sağlanabileceği düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırma Deseni

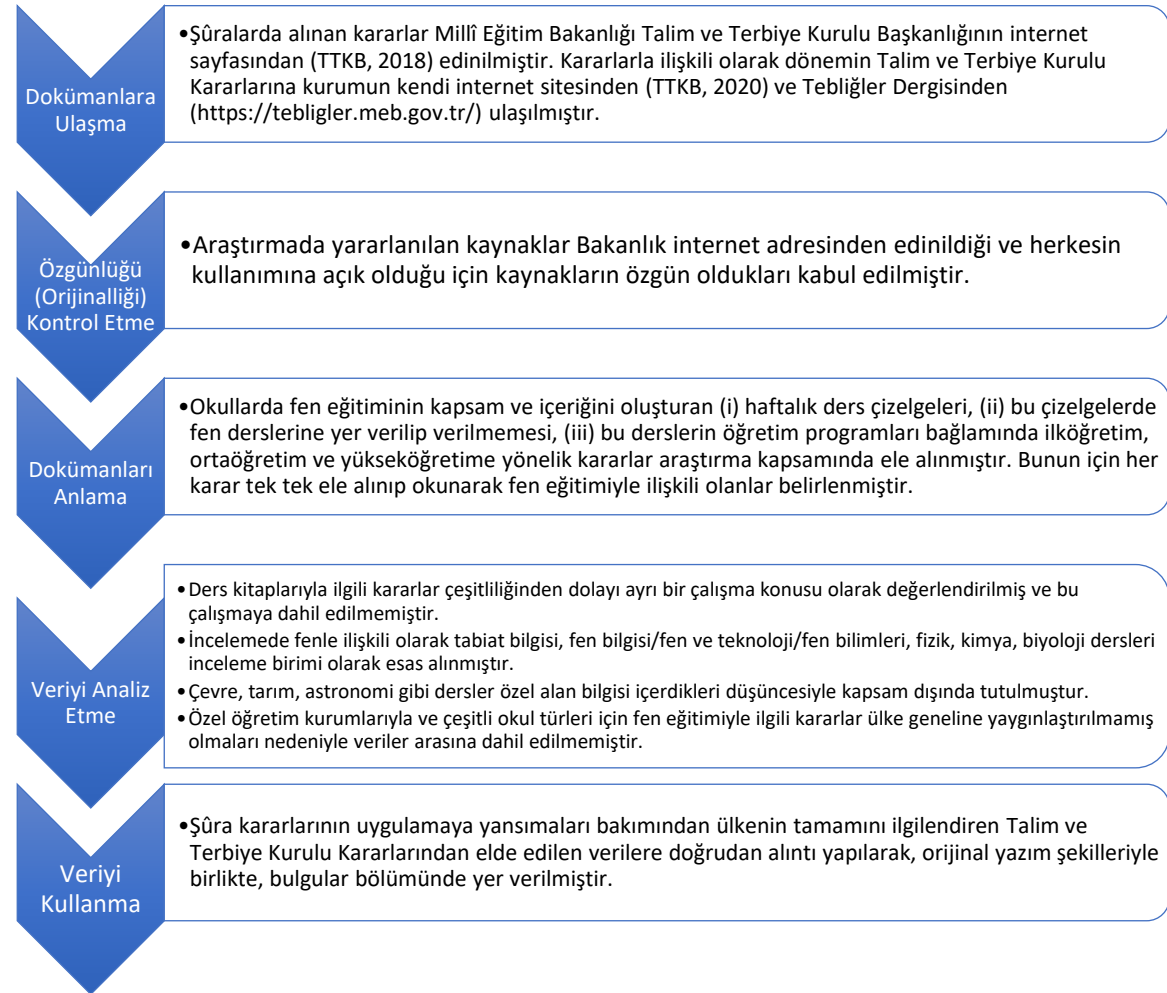
Bu çalışmada eğitim sistemiyle ilgili olarak millî eğitim şûralarında fen eğitimiyle ilişkili kararlar ile bu kararların Bakanlığın bilimsel danışma ve inceleme birimi olarak görev yapan Talim ve Terbiye Kurulu'nun kararlarına yansımaları incelenmiştir. Bu nedenle tarihsel araştırma yapılmıştır. Bu araştırma türü, geçmişte meydana gelen olay ve eylemleri tanımlamak, açıklamak ve anlamak için verilerin sistematik olarak toplanması ve değerlendirilmesi olup eğitimde tarihsel araştırma yapmanın dört aşaması vardır ki bunlar araştırılacak problem ya da sorunun belirlenmesi, tarihsel bilgi için uygun kaynakların tespit edilmesi, bu kaynaklardan elde edilen bilginin özetlenmesi ve değerlendirilmesi, bu bilginin çalışmayı başlatan soruyla ilişkili olarak sunulması ve yorumlanmasıdır (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2009). Mevcut eğitim uygulamaları ve politikalarının daha kapsamlı bir şekilde anlaşılmasını sağlamak amacıyla yapılan tarihsel çalışmada (Fraenkel vd., 2009) dönemin dokümanları dikkatlice okunarak geçmişte ne olduğu doğru bir şekilde anlaşılmalı ve açıklanmaya çalışılır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2022). Bu sebeple fen eğitimi alanında geçmişteki önemli kararların ve uygulamaya yansımalarının neler olduğunu araştırmak için tarihsel araştırma yapılmıştır.

Veri Toplama Süreci ve Verilerin Analizi

Fen eğitimi konusunda millî eğitim şûra kararları ile ilişkili Talim ve Terbiye Kurulu kararlarının incelenmesi için tarihsel araştırmanın yapıldığı bu araştırmada tarama modeli kullanılarak doküman incelemesi yönteminin aşamaları (Yıldırım ve Şimşek, 2021) uygulanmış ve kararlar olduğu şekliyle betimlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler için betimsel analiz yapılırken her bir şûra kararı tek tek okunmuş, fen eğitimiyle ilgili olup olmadığı fenle ilgili ders adı veya fen, fizik, kimya, biyoloji gibi alanlarda herhangi bir içeriğin olup olmaması bağlamında değerlendirilmiş, ilişkili olanlar tespit edildikten sonra bulgular bölümünde yer verilen tablolaraştırılmalar yapılmıştır ve aynı süreç Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarının belirlenmesinde de gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler herhangi bir yazım veya imlâ düzeltilmesi yapılmadan olduğu gibi aktarılmıştır. Buna göre araştırma süreci Şekil 1'de özetlenmiştir.

Şekil 1.

Doküman İnceleme Aşamaları Kapsamında Araştırma Sürecinde Yapılanlar

Geçerlik ve Güvenirlik

Bu çalışmada nitel bir araştırma yapıldığından, güvenilirliği artırmak için kullanılan yöntemlerden biri olarak araştırmanın her bir basamağı ve takip edilen sürecin detaylıca açıklanması (Büyüköztürk vd., 2022) sağlanmıştır. Ayrıca tarihsel araştırmalarda ulaşılan

dokümanların doğruluğunun araştırılması gerekmektedir ve bu araştırmada yararlanılan kaynaklar Millî Eğitim Bakanlığı'nın resmî internet adresinden edinildiği için dokümanların geçerli ve güvenilir oldukları kabul edilmiştir. Diğer taraftan araştırmanın iç geçerliği için araştırmacının yansız ve ön yargılardan uzak şekilde çalışmayı yapması için çalışılan konu üzerinde uzun süren ve detaylı şekilde tutulan notlar yoluyla (Büyüköztürk vd., 2022) verilerin sık sık kontrolleri yapılmıştır. Bunun için tekrarlanan okumalar yapılmış ve her okumada kararların fen eğitimiyle ilgili bir ders veya öğretim programıyla ilişkili olup olmadığı tespit edilmiştir. İlişkili olanlar listelenerek her şûra dönemi için ayrı ayrı tablolaştırılmıştır. Dış geçerlik ise sonuçların genellenebilirliğine bağlı olduğundan karşılaştırılabilirlik kavramı bu tür araştırmalarda kullanılmakta olup (Büyüköztürk vd., 2022) kararlara ilişkin belgelerin herkesin erişim kolaylığında olması ve ayrıca elde edilen verilerin olduğu şekilde aktararak objektif bir şekilde paylaşılması yoluyla karşılaştırılabilirliğe imkân veren bir yol izlenmiştir.

Etik Konular

Bu araştırma alan yazın taraması yoluyla bir doküman inceleme çalışması olduğundan Etik Kurul İzni alınmasını gerektiren bir çalışma değildir. Ayrıca bu çalışmanın araştırma ve yazım sürecinde bilimsel ve etik kurallara uyulmuş, gerekli atıflar yapılmış ve veriler elde edildiği şekliyle sunulmuştur.

Bulgular

Millî Eğitim Bakanlığında en üst danışma kurulu olan millî eğitim şûralarında ve Bakanlığın bilimsel danışma ve inceleme birimi olan Talim ve Terbiye Kurulu'nda fen eğitimi konusunda alınan kararlar araştırma kapsamında tespit edilerek tablolar halinde özetlenmiştir. Bunun için ilk olarak yapılan 20 millî eğitim şûrasına ilişkin bilgiler açıklanmış (Tablo 1), ikinci olarak millî eğitim şûraları ile Talim ve Terbiye Kurulu kararlarından fen eğitimi ile ilişkili olanlar belirlenip her bir şûra dönemi için ayrı ayrı tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1
Millî Eğitim Şûralarına İlişkin Bilgiler

Millî Eğitim Şûraları			
Sırası	Tarihi	Süresi	Gündemi
1.	17-29 Temmuz 1939	13 gün	1. Cumhuriyet Maarifinin plan ve esasları 2. Çeşitli öğretim derecelerindeki müesseselere ait talimatnamelerin incelenmesi 3. Bütün müfredat programlarının incelenmesi
2.	15-21 Şubat 1943	7 gün	1. Okullarda ahlâk terbiyesinin geliştirilmesi 2. Bütün öğretim kurumlarında anadili çalışmaları veriminin artırılması 3. Türklük eğitiminde tarih öğretiminin metot ve vasıtalar bakımından incelenmesi
3.	2-10 Aralık 1946	9 gün	1. Ticaret ortaokulları ve liseleri program ve yönetmeliği 2. Erkek sanat ortaokulları ve enstitüleri program ve yönetmeliği 3. Kız enstitüleri program ve yönetmeliği 4. İstanbul Teknik Okulu yönetmeliği 5. Orta ve bu derecedeki teknik öğretim okulları öğretmen ve öğreticileriyle ilgili mevzuatın bugünkü ihtiyaçlarla ayarlanması 6. Aile ve okul arasında iş birliği sağlanması için gerekli tedbirlerin alınması
4.	23-31 Ağustos 1949	9 gün	1. 1948-49 ders yılından itibaren uygulanmaya başlanan ilkokul programının incelenmesi 2. Yeni ortaokul programı projesinin incelenmesi 3. Lise ders konularının dört yıllık teşkilata göre tespiti

Tablo 1*Devam*

Millî Eğitim Şûraları			
Sırası	Tarihi	Süresi	Gündemi
4.	23-31 Ağustos 1949	9 gün	4.Ortaokullara ve liselere öğretmen yetiştiren eğitim enstitüleri ve yüksek öğretmen okulu teşkilatının ihtiyaçlara göre düzenlenmesi 5.Eğitim ve öğretimde dayatılan demokratik esasların gözden geçirilmesi
5.	4-14 Şubat 1953	11 gün	1.Okul öncesi öğretim ve eğitimin anaokulları için hazırlanmış olan program ve yönetmeliğin incelenmesi 2.İlkokullarda sağlık konusu ile ilgili alınması gerekli tedbirlerin tespiti 3.Özel eğitime muhtaç çocuklar için hazırlanmış olan raporun, yetiştirme yurtlarına ait yönetmeliklerin incelenmesi ve korunmaya muhtaç çocuklar hakkındaki kanunun gözden geçirilerek değişiklik gerektiren kısımlarının araştırılması 4.İlköğretim Kanunu tasarısının incelenmesi ve mecburi ilköğretimin planlanması 5.İlkokul programının yeniden gözden geçirilmesi 6.Yeni İlkokul Yönetmeliği tasarısının incelenmesi 7.İlkokullara öğretmen yetiştirilmesi, öğretmen okulları ile köy enstitüleri yeni öğretim programı ve meslekte olgunlaşma konularının incelenmesi 8.İlkokul öğretmenlerini ilgilendiren diğer konular ve genel olarak ilköğretim sorunları
6.	18-23 Mart 1957	6 gün	1. Mesleki ve Teknik Öğretim a) Erkek Teknik Öğretim b) Kız Teknik Öğretim 2. Halk Eğitim
7.	5-15 Şubat 1962	11 gün	A) İlköğretim B) Ortaöğretim C) Kız Teknik Öğretim D) Erkek Teknik Öğretim E) Ticaret Öğretimi F) Eğitimimizde Ölçme ve Değerlendirme G) Çeşitli Olgunluk İmtihanları H) Yükseköğretim I) Özel Okullar J) Dış Kültür Münasebetleri K) Din ile İlgili Eğitim ve Öğretim L) Beden Eğitimi ve Sağlık M) Millî Savunma ile İlgili Eğitimi ve Öğretim N) Eğitim Vakıfları
8.	28 Eylül 1970 - 3 Ekim 1970	6 gün	1. Ortaöğretim Sistemimizin Kuruluşu 2. Yükseköğretime Geçişin Yeniden Düzenlenmesi
9.	24 Haziran 1974 - 4 Temmuz 1974	11 gün	1. Millî Eğitim Sisteminin bütünlüğü içinde programlar 2. Öğrenci akışını düzenleyen kurallar
10.	23-26 Haziran 1981	4 gün	1.Türk Millî Eğitim Sistemi 2.Bu Sistemin Bütünlüğü İçinde Eğitim Programları 3.Öğrenci Akışını Düzenleyen Kurallar 4.Öğretmen Yetiştirme
11.	8-11 Haziran 1982	4 gün	Millî Eğitim hizmetlerinden öğretmen ve eğitim uzmanları (durum ve sorunları) 1.Öğretmen eğitiminin gelişimi 2.Öğretmen eğitiminde hizmet öncesi sorunlar ve öneriler 3.Eğitim uzmanlarının eğitimi 4.Öğretmen ve uzmanların hizmet içi eğitimi 5.Öğretmen ve uzmanların sorunları, çözüm ve önerileri
12.	18-22 Haziran 1988	5 gün	1. Türk Eğitim Sistemi. a) İlköğretim (Temel Eğitim) b) Genel ve Mesleki ve Teknik Orta Öğretim c) Yükseköğretime Geçiş d) Öğrenci Başarısının Değerlendirilmesi (Ölçme ve Değerlendirme) 2. Yükseköğretim 3. Öğretmen Yetiştirme 4. Eğitimde Yeni Teknolojiler 5. Türkçe ve Yabancı Dil Eğitim ve Öğretimi a) Türkçe Eğitim ve Öğretim b) Yabancı Dil Eğitim ve Öğretimi 6. Eğitim Finansmanı a) Türk Eğitiminin Finansman Kaynakları b) Eğitim Yatırımları 7. Öğretim Programları (Müfredat Programları)

Tablo 1*Devam*

Millî Eğitim Şûraları			
Sırası	Tarihi	Süresi	Gündemi
13.	15-19 Ocak 1990	5 gün	1. Yaygın Eğitimde Kavram, Kapsam ve Eğilimler 2. Yaygın Eğitimde Organizasyon ve İş birliği 3. Yaygın Eğitimde Yatırım ve Finansman 4. Yaygın Eğitimde Personel
14.	27-29 Eylül 1993	3 gün	1. Eğitim Yönetimi ve Eğitim Yöneticiliği 2. Okul Öncesi Eğitimi
15.	13-17 Mayıs 1996	5 gün	1. İlköğretim ve Yönlendirme 2. Ortaöğretimde Yeniden Yapılanma 3. Yükseköğretime Geçişin Yeniden Düzenlenmesi 4. Toplumun Eğitim İhtiyacının Sürekli Karşılanması 5. Eğitim Sisteminin Finansmanı
16.	22-26 Şubat 1999	5 gün	1. Mesleki ve Teknik Eğitimin, Orta Öğretim Sistemi Bütünlüğü İçinde Ağırlıklı Olarak Yeniden Yapılandırılması 2. Okul ve İşletmelerde Meslek Eğitimi ve İstihdam 3. Mesleki ve Teknik Eğitim Alanına Öğretmen ve Yönetici Yetiştirme 4. Mesleki ve Teknik Eğitimde Sınavsız Yükseköğretime Geçiş 5. Mesleki ve Teknik Eğitimde Finansman
17.	13-17 Kasım 2006	5 gün	• Türk Millî Eğitim Sisteminde Kademeler Arasında Geçişler, Yönlendirme ve Sınav Sistemi • Küreselleşme ve Avrupa Birliği Sürecinde Türk Eğitim Sistemi
18.	1-5 Kasım 2010	5 gün	• Öğretmenin Yetiştirilmesi, İstihdamı ve Mesleki Gelişimi • Eğitim Ortamları, Kurum Kültürü ve Okul Liderliği • İlköğretim ve Ortaöğretimin Güçlendirilmesi, Ortaöğretime Erişimin Sağlanması • Spor, Sanat, Beceri ve Değerler Eğitimi • Psikolojik Danışma, Rehberlik ve Yönlendirme
19.	2-6 Aralık 2014	5 gün	• Öğretim Programları ve Haftalık Ders Çizelgeleri • Öğretmen Niteliğinin Artırılması • Eğitim Yöneticilerinin Niteliğinin Artırılması • Okul Güvenliği
20.	1-3 Aralık 2021	3 gün	• Temel Eğitimde Fırsat Eşitliği • Mesleki Eğitimin İyileştirilmesi • Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi

Kaynak: MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın <https://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-mill-egitim-sralari/icerik/328> internet adresinden alınmıştır.

İlk gerçekleştirildiği yıl olan 1939'dan günümüze millî eğitim şûralarına ilişkin bilgilerin yer aldığı Tablo 1'de görüldüğü üzere şûralarda fen eğitiminin doğrudan ifade edildiği bir gündem maddesi bulunmamaktadır. Ancak herhangi bir alandaki eğitimin içerik ve kapsamını oluşturan *müfredat* veya *eğitim ve öğretim programı* kavramları birçok şûranın (1, 3, 4, 5, 9, 10, 12 ve 19. millî eğitim şûralarının) gündeminde yer almıştır. Bu nedenle araştırma kapsamında Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın resmî internet adresinde (TTKB, 2018) yer alan şûra kararları fen eğitimi için bu bağlamda ele alınmış ve fen eğitimiyle ilişkili olanların uygulamaya yansımalarının bir göstergesi olarak Talim ve Terbiye Kurulu Kararları tespit edilmiştir. Elde edilen veriler ilgili dönemler bazında öğretim programları ve haftalık ders çizelgeleri esas alınarak gündem, şûra kararları ve kurul kararları şeklinde sunulmuştur.

1. Millî Eğitim Şûrası ve Fen Eğitimiyle İlgili Kararlar

1. Millî Eğitim Şûrası kararları ile sonrasında uygulamaya esas olan Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarından fen eğitimiyle ilişkili olanlar Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2**1. Millî Eğitim Şûrası Gündem ve Kararları ile Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarında Fen Eğitimi**

Şûra Gündemi	Şûra Kararları	TTKB Kararları (Tarihi-Sayısı ve Konusu)		
3. Bütün müfredat programlarının incelenmesi		17.10.1940	191	Lise klasik şube 1. sınıf müfredat programı hk.
		2.09.1941	120	Gazi Terbiye Enstitüsünün müfredat programı hakkında
		29.09.1941	131	Lise Klâsik Şube İkinci sınıf müfredat program ile ikinci ve üçüncü sınıf ders tevzi cetveli hakkında
		5.11.1941	141	Kız Enstitülerine ait müfredat programları hakkında
		31.03.1942	43	Fen Fakültesi Tedrisat ve İmtihanlar talimatnamesinin 14, 15, 28,29 ve 30uncu maddelerinin değiştirilmesi h.
		2.11.1942	336	Lise Klasik şube üçüncü sınıf müfredat programları h.

Tablo 2’de görüldüğü üzere 1. Millî Eğitim Şûrası’nda “bütün müfredat programlarının incelenmesi” şeklinde bir gündem maddesi yer almakla birlikte fen eğitimine yönelik bir karar alınmamıştır. Diğer taraftan bir sonraki şûra dönemine kadar müfredat ve programlar ile ilgili olarak lise klasik şube birinci sınıf, ikinci sınıf ve üçüncü sınıf için ders içeriklerinin belirlendiği, Gazi Terbiye Enstitüsü ile kız enstitülerinin müfredatının belirlendiği, fen fakültesi öğretim ve sınav yönetmeliğiyle ilgili değişikliklerin yapıldığı Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarının olduğu görülmektedir. Bu kararlar doğrudan olmasa da kapsam ve içerikleri bakımından fen eğitimiyle ilişkili kararlar olarak tespit edilmiştir.

2. Millî Eğitim Şûrası ve Fen Eğitimiyle İlgili Kararlar

2. Millî Eğitim Şûrası kararları ile sonrasında uygulamaya esas olan Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarından fen eğitimiyle ilişkili olanlar Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo3**2. Millî Eğitim Şûrası Gündem ve Kararları ile Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarında Fen Eğitimi**

Şûra Gündemi	Şûra Kararları	TTKB Kararları (Tarihi-Sayısı ve Konusu)		
1. Okullarda ahlâk terbiyesinin geliştirilmesi	2. İlk ve orta dereceli okullarda tarih dersleri programları ile ders kitaplarının çocuğun seviyesine uygun olmadığı	04.05.1943	75	Köy Enstitüleri müfredat programı h.
c) Bu tedbirlerin programa bağlanması		11.11.1944	424	Gazi Terbiye Enstitüsü müfredat programı h.
ç) Ortaöğretim kurumlarındaki sosyoloji ve ahlâk dersleri programının bahse mevzu prensipler bakımından incelenmesi		17.11.1944	428	Necati Terbiye Enstitüsü ve orta öğretmen okulu program ve talimatnamesi h

2. Millî Eğitim Şûrası’nda program açısından ahlâk eğitimi gündemde yer almış ve tarih dersine yönelik karar alınmıştır (Tablo 3). Fen eğitimiyle doğrudan ilişkili olmasa da alanı kapsadığı düşüncesiyle müfredat konusunda Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarında köy enstitülerinin, Gazi Terbiye Enstitüsünün, Necati Terbiye Enstitüsü’nün müfredatlarına yönelik kararların olduğu görülmektedir.

3. Millî Eğitim Şûrası ve Fen Eğitimiyle İlgili Kararlar

3. Millî Eğitim Şûrası kararları ile sonrasında uygulamaya esas olan Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarından fen eğitimiyle ilişkili olanlar Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4

3. Millî Eğitim Şûrası Gündem ve Kararları ile Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarında Fen Eğitimi

Şûra Gündemi	Şûra Kararları	TTKB Kararları (Tarihi-Sayısı ve Konusu)		
1. Ticaret ortaokulları ve liseleri program ve yönetmeliği	1. Ticaret Ortaokulları ve Liseleri Program ve Yönetmeliği	26.09.1946	458	Yapı ve Erkek Sanat Enstitüleri hazırlık sınıfları ders dağıtım cetveli h.
		15.09.1947	363	Kız Enstitülerinin program ve ders dağıtım cetvelleri h.
		24.02.1948	33	Erkek Sanat Enstitüleri ile Erkek Orta Sanat Okullarının öğretim programı h.
2. Erkek sanat ortaokulları ve enstitüleri program ve yönetmeliği	2. Erkek Sanat Ortaokulları ve Enstitüleri Program ve Yönetmeliği	31.03.1948	52	Eğitim Enstitüler arası toplantısında hazırlanan müfredat programının bağlı örneğe göre kabulü h.
		25.06. 1948	181	İlkokul öğretim programının bastırılması h
		16.02.1949	11	Kız Teknik Öğretmen Okulu ders programı h.
3. Kız enstitüleri program ve yönetmeliği	3. Kız Enstitüleri Program ve Yönetmeliği	20.04.1949	31	Kimya Sanatları Enstitüsü ders programı h.
		6.07.1949	51	Erkek Teknik Öğretmen Okulu haftalık ders dağıtım cetveli h.

Tablo 4'te görüldüğü üzere 3. Millî Eğitim Şûrası'nda program ifadesinin geçtiği gündem maddeleri ticaret okulları ile erkek sanat ve kız enstitülerinin yapılandırılmasına yönelik mevzuat konusunda olup doğrudan fen eğitimiyle ilgili değildir. Alınan kararlar da gündem maddeleriyle aynı şekilde ifade edilmiştir. Bu şûra döneminde fen eğitimi de kapsayacak şekilde Talim ve Terbiye Kurulu kararlarının şûra gündem maddeleri ve kararlarıyla uyumlu olduğu görülmektedir.

4. Millî Eğitim Şûrası ve Fen Eğitimiyle İlgili Kararlar

4. Millî Eğitim Şûrası kararları ile sonrasında uygulamaya esas olan Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarından fen eğitimiyle ilişkili olanlar Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5

4. Millî Eğitim Şûrası Gündem ve Kararları ile Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarında Fen Eğitimi

Şûra Gündemi	Şûra Kararları	TTKB Kararları (Tarihi-Sayısı ve Konusu)		
1- 1948-49 ders yılından itibaren uygulanmaya başlanan ilkokul programının incelenmesi	1- Yeni ortaokul programı projesinin incelenmesi	24.09.1949	80	Kız orta sanat okulları açılması ve programı h.
		25.10.1951	173	Ders Saatleri Hk.
2- Yeni ortaokul programı projesinin incelenmesi	2- Lise ders konularının dört yıllık teşkilata göre tespiti	7.10.1952	210	Öğretmen Okulları ve Köy Enstitüleri programı Hk.
3- Lise ders konularının dört yıllık teşkilata göre tespiti				

Tablo 5'te görüldüğü üzere 4. Millî Eğitim Şûrası'nda programla ilgili gündem maddeleri ilkokul programı ile ortaokul projesinin incelenmesi ve lise ders konularının tespit edilmesi şeklindedir. Bu gündem maddeleri fen eğitimi kapsamakta ve şûra kararları da

yine gündem maddeleriyle aynı şekilde ifade edilmektedir. Diğer taraftan bu şûradan sonraki dönemde fen eğitimiyle ilgili olarak kız orta sanat okulu, öğretmen okulları ve köy enstitülerinde haftalık ders çizelgeleriyle bu çizelgelerdeki fen derslerinin öğretim programlarına yönelik Talim ve Terbiye Kurulu kararlarının alındığı görülmektedir.

5. Millî Eğitim Şûrası ve Fen Eğitimiyle İlgili Kararlar

5. Millî Eğitim Şûrası kararları ile sonrasında uygulamaya esas olan Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarından fen eğitimiyle ilişkili olanlar Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6

5. Millî Eğitim Şûrası Gündem ve Kararları ile Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarında Fen Eğitimi

Şûra Gündemi	Şûra Kararları	TTKB Kararları (Tarihi-Sayısı ve Konusu)	
1- Okul öncesi öğretim ve eğitimin anaokulları için hazırlanmış olan program ve yönetmeliğin incelenmesi	1- İlkokul programının amaç ve ilkeleriyle içeriği arasında	3004.1953	183 Öğretmen Okulları ve Köy Enstitüleri program taslağı h.
5- İlkokul programının yeniden gözden geçirilmesi	4- Programların yaygınlaştırılmada n önce denenerek geliştirilmesi	22.10.1953	260 Muhtelif gayeli Ortaokul açılması ve bunların müfredat programı h.
7-İlkokullara öğretmen yetiştirilmesi, öğretmen okulları ile köy enstitüleri yeni öğretim programı ve meslekte olgunlaşma konularının incelenmesi		26.06.1954	151 Kimya Sanat Enstitüsü ders dağıtım cetveli ile müfredat programında yapılan değişiklik hk.

Tablo 6'da görüldüğü üzere bu şûrada okul öncesi eğitim, ilkokul ve öğretmen yetiştirme programlarının incelenmesine yönelik gündem maddeleri bulunmakta olup ilkokul programının amaçlarıyla içeriğinin uyumlu olması, pilot uygulama yapılarak programın düzenlenmiş halinin yaygınlaştırılmasına yönelik kararlar alınmıştır. Fen eğitimi de kapsadığı düşünülen bu kararların alındığı dönemdeki Talim ve Terbiye Kurulu Kararları incelendiğinde şûra kararları ile uyumlu olacak şekilde öğretmen okulları ve köy enstitüleri ile ilgili kararın bulunduğu, çeşitli ortaokulların açılması ve müfredatı, kimya sanat enstitüsü ile ilgili kararların alındığı; pilot uygulama ya da ilkokullara yönelik herhangi bir kararın ise olmadığı görülmektedir.

6. Millî Eğitim Şûrası ve Fen Eğitimiyle İlgili Kararlar

6. Millî Eğitim Şûrası kararları ile sonrasında uygulamaya esas olan Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarından fen eğitimiyle ilişkili olanlar Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7**6. Millî Eğitim Şûrası Gündem ve Kararları ile Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarında Fen Eğitimi**

Şûra Gündemi	Şûra Kararları	TTKB Kararları (Tarihi-Sayısı ve Konusu)		
1. Mesleki ve Teknik Öğretim a) Erkek Teknik Öğretim b) Kız Teknik Öğretim	3. Bu okulların programlarının gözden geçirilerek, Yabancı Dil, Müzik, Beden Eğitimi derslerine de yer verilmesi	5.08.1957	191	Eğitim Enstitüleri programları h.
		12.09.1957	212	Erkek Teknik Öğretmen Okulu geçici ders dağıtım cetvelleriyle müfredat programları h.
		21.09.1957	215	Liselerin yeni müfredat programı h.
		18.12.1958	333	Akşam Liseleri yönetmeliği ve ders dağıtım cetveli h.
		20.05.1959	138	Ankara Bahçelievler Deneme Lisesi, ders dağıtım cetveli ile lise I. sınıf müfredat programı h.
		26.09.1959	257	Akşam Liseleri programları H.
		26.09.1959	258	Kız Enstitüsü II. devre ders dağıtım çizelgesi ve müfredat programı h.
		15.10.1959	271	İstanbul-Yıldız Teknik Okulu ders dağıtım cetvelleri ve müfredat programları h.
		11.05.1960	123	Sağlık Memurları Okulları Müfredat programları ve ders dağıtım cetveli h.
		12.05.1960	125	Erkek Sanat Öğretmen Okulu açılması h.
2. Halk Eğitim	8. Kız teknik öğretiminin amacı i) Tarih ve tabiat sevgisi	3.11.1960	264	İstanbul'da altı lisede yapılan filmle fizik öğretimi denemesine ait müfredat ve ders dağıtım cetveli h.
		26.04.1961	85	Kimya Sanat Enstitüsünün yeniden düzenlenen müfredat programları h.
		12.08.1961	216	Akşam Ortaokulları Programı h.
		12.08.1961	217	D. D. Y. Meslek Okulunun yönetmelik ve programı h.
		12.08.1961	218	Tapu ve Kadastro Meslek Okulu programları h.
		15.09.1961	236	Bahçelievler Deneme Lisesinin yeni ders dağıtım çizelgesine göre hazırlanmış müfredat programları h.

Tablo 7'de görüldüğü üzere yapılan inceleme neticesinde 6. Millî Eğitim Şûrası'nın gündem maddeleri sadece teknik öğretim ve halk eğitimi ile ilgilidir. Şûrada alınan kararlardan biri bu okulların programlarının gözden geçirilmesi, bir diğeri ise kız teknik öğretiminin amaçları arasında tarih ve tabiat sevgisinin öğrencilere kazandırılması gerektiğidir. Dolayısıyla şûranın hem gündem maddeleri hem de kararları fen eğitimiyle doğrudan ilişkili değildir. Ancak bu dönemdeki Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarına bakıldığında hem teknik öğretim hem de halk eğitimde fen eğitimi içerecek şekilde ülke genelinde farklı okul türlerine ait çeşitli müfredat çalışmalarının yapıldığı görülmektedir.

7. Millî Eğitim Şûrası ve Fen Eğitimiyle İlgili Kararlar

7. Millî Eğitim Şûrası kararları ile sonrasında uygulamaya esas olan Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarından fen eğitimiyle ilişkili olanlar Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8**7. Millî Eğitim Şûrası Gündem ve Kararları ile Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarında Fen Eğitimi**

Şûra Gündemi	Şûra Kararları	TTKB Kararları (Tarihi-Sayısı ve Konusu)	
A) İlköğretim	3. Ortaokul	29.08.1962	211 Öğretmen Muavinliği İmtihanlarının yapılacağı derslere ait müfredat programları h.
B) Ortaöğretim	4. Çeşitli Olgunluk İmtihanları Sistemi	12.09.1962	215 İlkokul müfredat programı Taslağının denenmesi ve değerlendirilmesi h.
C) Kız Teknik Öğretim		20.12.1962	291 İst. Erkek lisesinin lise I. sınıf Almanca matematik fizik, Kimya ve Tabiiye dersleri müfredat programı h.
D) Erkek Teknik Öğretim	5. Liseler	12.07.1963	145 “Kısa Yoldan İlköğretim Verme Kursları” ile “Tamamlayıcı Temel Bilgisi Kursları” Programları hk.
E) Ticaret Öğretimi	11. Eğitimimizde Ölçme ve Değerlendirme	24.09.1963	169 Kız Enstitüleri ders dağıtım çizelgeleri ve birinci sınıflara ait müfredat programları h.
F) Eğitimimizde Ölçme ve Değerlendirme	18. Öğretmen Yetiştirilmesi ve Öğretmenlik Mesleğinin Cazip Hâle Getirilmesi	15.11.1963	208 İst. Erkek Lisesinin 2. sınıf Almanca, Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji dersleri müfredat programı hk.
G) Çeşitli Olgunluk İmtihanları		16.05.1964	131 Edebiyat, Fen ve Meslek dersleriyle Atelye dersleri h.
H) Yükseköğretim	C. Eğitim Enstitüleri	21.08.1964	205 İstanbul Erkek Lisesi'nin lise III. sınıf Edebiyat ve Fen kollarının Almanca, Matematik, Astronomi, Kimya, Fizik ve Jeoloji dersleri müfredat programları h.
I) Özel Okullar		20.11.1965	241 Ege Üniversitesine bağlı orta dereceli laborant okulu yönetmelik ve ders dağıtım çizelgeleri h.
J) Dış Kültür Münasebetleri		24.11.1965	247 Tekniker Yüksek Okulları ders dağıtım cetveli ve müfredat programları h.
K) Din ile İlgili Eğitim ve Öğretim		23.09.19	228 Eğitim Enstitülerinin Türkçe, Sosyal Bilgiler, Matematik, Fen ve Tabiat Bilgileri bölümlerine ait ders dağıtım çizelgeleri h.
L) Millî Savunma ile İlgili Eğitimi ve Öğretim		18.11.1966	260 İlkokul Program Taslağının uygulama süresinin uzatılması hk.
		7.09.1967	333 İlkokul Program Taslağı uygulaması hk.
		8.09.1967	335 9 Pilot Lisenin Fen Kollarında uygulanacak Matematik, Fizik-Kimya ve Biyoloji programları h.
		27.09.1967	345 Modern Matematik, Fizik, Kimya ve Biyoloji programlarının uygulanacağı Eğitim Enstitüleri h.
		27.11.1967	407 Eğitim Enstitülerinin üç yıllık rejime göre ayarlanmış Türkçe, Sosyal Bilgiler, Matematik, Fen ve Tabiat Bilgileri ile Eğitim Bölümlerinin birinci sınıflarında uygulanacak haftalık ders dağıtım cetvelleri hk.
		15.05.1968	119 Eğitim Enstitülerinin üç yıla çıkarılan bölümlerinin ders dağıtım cetvelleri ve ders programları.
		1.07.1968	171 İlkokul programını kabulü.
		20.09.1968	226 Ortaokullar Fen Bilgisi dersi programlarını inceleme Komisyonu üyeleri
		20.09.1968	231 Fen Lisesi Haftalık Ders Dağıtım/Cetvelinde Değişiklik Yapılması h
		25.09.1968	247 Sanat Enstitülerine ilave edilen haftada 4 saatlik ek derslerin ders dağıtım çizelgesi ve öğretim programları.
		5.12.1968	340 Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu I.sınıf Kimya dersi öğretim programı.
		14.08.1969	491 Ortaokullarda denenecek olan Fen Bilgisi programı.
		18.03.1970	44 İlkokul üzerinde yedi yıllık ve Ortaokul üzerinde Dört yıllık Öğretmen Okulları Haftalık Ders Dağıtım Cetvelleri Hk.
		8.09.1970	318 Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi yeni programlarının denendiği ortaokullarda uygulanacak ders dağıtım cetvelleri.
		15.09.1970	333 Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu Öğretim Programları hk.

7. Millî Eğitim Şûrasının gündem maddeleri çeşitli eğitim tür ve kademeleriyle ilgili olup şûra kararları arasında programla ilgili olanlardan Ortaokul başlığı altında

“... Buna göre, ortaokul konusunda yapılacak müteakip çalışmaların esasını, ortaokul müfredat programları ile çeşitli yönetmeliklerin gözden geçirilmesi veya yeniden

hazırlanması teşkil edecektir. Bu çalışmalar, aralıksız bir mesai ile 1962-1963 döneminde ikmal edilerek yeni ortaokul programı, memleketin coğrafi, ekonomik ve sosyal özellikler taşıyan çeşitli bölgelerinden seçilecek bazı okullarda, 1963-1964 öğretim yılı başında vazedilecektir. ...”

kararının alındığı görülmektedir. Şûra kararları arasındaki Çeşitli Olgunluk İmtihanları Sistemi başlığı altında *“Bu suretle hazırlanacak çeşitli olgunluk imtihanları sistemi tasarısı müfredat programları üzerinde çalışacak çeşitli komisyonlara verilmiş olacaktır.”* kararı, Liseler başlığı altında *“Bununla birlikte, Koordinasyon Grubunca kabul edilen tarife uygun yeni lise müfredat programları ve yönetmelikleri 1962-1963 döneminde hazırlanacak, önce deneme mahiyetinde yurdun çeşitli bölgelerinde uygulanacak ve alınacak sonuca göre tedricen teşvik edilecektir.”* kararı alınmıştır. Eğitimimizde Ölçme ve Değerlendirme başlığı altında ise

“Hiç şüphesizdir ki ölçme ve değerlendirme konusu müfredat programları ile sıkı sıkıya ilgilidir. Okullarımızın müfredat programları yeniden ele alındığına göre imtihan ve disiplin yönetmelikleri ile rehberlik konusunun da paralel olarak ele alınması gerekir. Orta dereceli genel ve mesleki teknik öğretim okullarımızın müfredat programları ve yönetmeliklerinin gözden geçirilmesi 1962-1963 döneminde sonuçlandırılacağına göre imtihan ve disiplin yönetmelikleri de paralel olarak ele alınmış olacaktır...”

kararı alınmıştır. Eğitim Enstitüleri başlığı altında

“... Eğitim enstitüleri edebiyat ve fen gruplarının ikişer bölüme ayrılması teklifi Koordinasyon Grubunca uygun görülmediği hâlde Millî Eğitim Şûrasında edebiyat bölümlerinin (a) Türkçe (b) tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi; fen bölümlerinin de (a) matematik, fizik, (b) kimya ve tabiat bilgisi olmak üzere ikişer branşa ayrılması teklif edilmiştir. Eğitim enstitüleri fen gruplarının ayrıca bölümlere ayrılması yeni ortaokul müfredat programlarının hazırlanmasından sonra kararlaştırılabilecek bir konu olarak mütalaa edilmiştir. Bu itibarla, edebiyat ve fen bölümlerinin şimdiki hâlde sadece üç yıllık müfredat programlarının hazırlanması gerekmektedir. ...”

kararı tespit edilmiştir. Diğer taraftan bu dönemdeki Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarının Tablo 8'den görüleceği üzere şûra kararlarıyla uyumlu olduğu ve fen eğitimi kapsayan birçok kararın alındığı anlaşılmaktadır.

8. Millî Eğitim Şûrası ve Fen Eğitimiyle İlgili Kararlar

8. Millî Eğitim Şûrası kararları ile sonrasında uygulamaya esas olan Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarından fen eğitimiyle ilişkili olanlar Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9**8. Millî Eğitim Şûrası Gündem ve Kararları ile Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarında Fen Eğitimi**

Şûra Gündemi	Şûra Kararları	TTKB Kararları (Tarihi-Sayısı ve Konusu)
1. Ortaöğretim Sistemimizin Kuruluşu	Yükseköğretime Hazırlayan Programlar	16.02.1971 47 Orta dereceli okulların ikinci devre birinci sınıflarının Fen Bilgisi (Fizik-Kimya) dersi taslak programı hk.
		4.05.1971 173 İlköğretmen Okulu İkinci Devre II. ve III. sınıflarında uygulanacak Türk Dili ve Edebiyatı, Matematik, Tarih, Coğrafya, Fizik, Kimya, Tabiat Bilgisi derslerinin müfredatı hakkında.
2. Yükseköğretime Geçişin Yeniden Düzenlenmesi	İkinci Devre Ortaöğretim Kurumlarının Adları	7.07.1971 20 Orta Dereceli Okulların II. Devre 1. Sınıflarının Matematik ve Fen Bilgisi Taslak Programlarının Deneneceği Okullar.
		31.07.1971 223 Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu Programları hk.
		11.02.1972 17 Deneme Uygulaması yapan liselerin 2 nci sınıf ders Matematik ve Fen Dersleri dağıtım çizelgesi hk.
		23.02.1972 25 Öğretmen Okullarının İkinci Devre İkinci Sınıflarında Okutulacak Olan Matematik ve Fen Dersleri.
		8.05.1972 253 Teknisyen Okulu diplomalarının Lise fen Kolu diplomasına denk olduğu hakkında.
		23.06.1972 289 Fen Bilgisi bütünleme imtihanları hk.
		29.12.1972 371 Modern Fen Programlarının Denendiği 100 lise 89 Öğretmen Okulunun 2. sınıf Fizik, Biyoloji ve Fen Bilgisi programları ve kitapları hk.
		29.01.1973 13 Modern Fen Programlarının uygulandığı okulların 2 nci sınıflarında yapılacak fen bilgisi veya fizik bitirme imtihanları hk.
		22. .1973 303 Ortaokul Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi ve Matematik programlarının bütün ortaokullarda kademeli olarak uygulanması hk.
		26.03.1973 31 Fen Kollarına ayrılacak öğrenciler hk.
		19.04.1973 354 İlköğretmen Okulları Modern Fen ve Matematik dersleri ders dağıtım çizelgesi hk.
		8.05.1973 378 100 Lisede deneme uygulaması yapılan Modern Matematik ve Fen programları ders dağıtım çizelgesi hk.
		14.08.1973 450 4 Yıllık Akşam Ortaokullarının Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi, Matematik müfredat programları hk.
		15.11.1973 508 Modern Fen Programlarının denendiği 100 lisenin 3. sınıf Modern Biyoloji programları ve kitapları hk.
		15.11.1973 509 Modern Fen programlarının denendiği okulların Kimya müfredat programı ve kitapları hk.
		14.01.1974 5 Fen derslerinde laboratuvar çalışmalarının değerlendirilmesi
		10.06.1974 371 Modern matematik ve fen programlarının 44 lisede daha uygulanması

Tablo 9 incelendiğinde ortaöğretim sistemi ile yükseköğretime geçiş konularının iki ana gündem maddesi olarak belirlendiği 8. Millî Eğitim Şûrası'nda fen eğitimiyle doğrudan ilgili kararların alındığı görülmektedir. Buna göre Yükseköğretime Hazırlayan Programlar başlığı altında

“(22) Onuncu sınıfta yükseköğretime hazırlayan iki çeşit program vardır: a) Edebiyat b) Fen” “(23) On birinci sınıfta dört çeşit program vardır” “...Onuncu sınıf Fen programından gelenler için; a) Matematik ve Fizik b) Tabiat Bilimleri” “(24) programları dört ana yönde öğrencilerin yükseköğretime yönelmelerini sağlar: ... Matematik ve Fizik: Uygulamalı bilimlerle ilgili fakülteler, fen fakülteleri, ilgili diğer akademi ve yükseköğretim kurumları” “Tabiat Bilimleri: F. K. B’ ye dayalı fakülteler ilgili diğer akademi ve yükseköğretim kurumları”

şeklinde ortaöğretim kademesinde her sınıf düzeyinde fen eğitiminin ele alındığı kararların bulunduğu görülmektedir. İkinci Devre Ortaöğretim Kurumlarının Adları başlığı altında ise

“(44) Yükseköğretime hazırlama tek bir okulun inhisarı altında bulunmadığına, imkân ve şartları elverişli her ikinci devre ortaöğretim veya hayata ve iş alanlarına hazırlayan programlar düzenlenebileceğine göre her çeşit ikinci devre ortaöğretim kurumuna "lise" adı verilir. Belli bir programa ağırlık veren okullara bu programın adı da eklenir. Fen lisesi, meslek lisesi, öğretmen lisesi, teknisyen lisesi gibi.”

ifadesi ile diğer liselerle birlikte fen liselerinden de bahsedilmektedir. Diğer taraftan bu dönemdeki Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarının Tablo 9'dan görüleceği üzere şûra kararlarıyla uyumlu olduğu ve fen eğitimi kapsayan birçok kararın alındığı anlaşılmaktadır.

9. Millî Eğitim Şûrası ve Fen Eğitimiyle İlgili Kararlar

9. Millî Eğitim Şûrası kararları ile sonrasında uygulamaya esas olan Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarından fen eğitimiyle ilişkili olanlar Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10

9. Millî Eğitim Şûrası Gündem ve Kararları ile Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarında Fen Eğitimi

1. Millî Eğitim Sisteminin bütünlüğü içinde programlar	Ortaokul	5.07.1974	380	Entegre Fen Programının denenmeye konulması hk.
	3-Ortak Dersler	12.09.1974	414	İlkokul 4 ve 5. sınıf Fen Bilgisi Program Taslağı'nın kabulü ve ders kitaplarının yarışmayla yazdırılması hk.
	7-Ortaokul Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi	15.10.1974	431	Ortaokul 1, 2. ve 3. sınıf "Fen Bilgisi P ogram Taslağı"nın kabulü ve ders kitaplarının yarışmayla yazdırılması.
		12.11.1974	455	Eğitim Enstitülerinin sınıf öğretmenliği bölümünün Matematik ve Fen Programları hk.
	Ortaöğretim 6-Bütün	10.03.1975	187	Fen lisesinin yeniden düzenlenen yönetmeliği hk.
	Programlar İçin Ortak Dersler	23.09.1975	432	1975-1976 Öğretim yılından itibaren 54 lisede daha Modern Matematik ve Fen Programlarının uygulanması hk.
	8-Yükseköğretime Hazırlayan Programlar	29.06.1976	294	Toplu Fen Programlarının 26 ortaokul ile 4 Öğretmen Lisesinin birinci devresinde deneme uygulanmasına konulması hk.
		2.07.1976	295	1976-1977 öğretim yılından itibaren 100 lisede daha modern fen programlarının uygulanması hk.
	9-Yükseköğretime Hazırlayan Programlar İçin Özel Dersler	2.07.1976	297	İki ve üç yıllık Eğitim Enstitülerinde Modern Matematik ve Fen Programlarının deneme uygulanmasına konulması hk.
		23.09.1976	345	Lise Haftalık Ders Dağıtım Çizelgeleri hk.
		8.11.1976	374	İki ve üç yıllık Eğitim Enstitülerinde denenecek olan modern matematik ve fen programları hk.
	XVI-Ortaöğretimde Yıllık Ders Çeşidinin Azaltılması ve	20.04.1977	149	İlkokul 4. ve 5. sınıf Fen Bilgisi Programlarının kabulü ve ders kitaplarının yarışma yolu ile yazdırılması hk.
		20.04.1977	150	"Ortaokul 1., 2. ve 3. Sınıf Fen Bilgisi Programı"nın kabulü ve ders kitaplarının yarışma yolu ile yazdırılması hk.

Derslerin Teksifi Olarak Okutulması	19.12.1977	350	Teknik Lise Kimya Bölümü X. XI. ve XII. Sınıfları Ders Dağıtım Çizelgesi ve Öğretim Programları Hk.
Tablo 10			
<i>Devam</i>			
1974-1975 Öğretim Yılında Yeni Sistemle İlgili Uygulama Planı	26.05.1978	210	Ortaokul 2. Sınıflar Fen Bilgisi Ders Kitapları ve Programları hakkında.
	26.05.1978	211	Ortaokul 3. Sınıflar Fen Bilgisi Ders Kitapları ve Programları Hakkında
	14.09.1979	171	Kimya Meslek Lisesi ve Endüstri Meslek Lisesi Kimya Bölümü Fizikokimya'ya Başlangıç dersi öğretim programı hak.
	9.10.1979	188	Temel eğitim okulu ders dağıtım çizelgesi ve programları hk.
	12.11.1979	210	İki Yıllık Eğitim Enstitüleri Fen Bilgisi Öğretimi, Sosyal Bilgiler Öğretimi, El Sanatları (Giyim, Temel Bilgileri, Bluz ve Elbise Dikişi, Elişleri Halı ve Kilim Dokumacılığı, Ağaç İşleri, Soğuk Metal İşleri), Motor ve Tarım Dersleri Programları hk.
	14.04.1980	34	Yüksek Öğr.Okulu Türk Dili ve Edebiyatı-Tarih-Coğrafya, Coğrafya-Tarih, Matematik, Biyoloji-Kimya, Fizik-Matematik, Fizik- Kimya, Kimya-Biyoloji, Kimya-Fizik, İngilizce, Fransızca, Almanca, Eğitim, Resim, Müzik ve Beden Eğitimi Bölümlerine ait geçici haftalık ders dağıtım çizelgelerinin kabulü hk.
	13.02.1981	29	Yüksek Öğretmen Okulları Programları hk.
	7.04.1981	65	Akşam Ortaokulları Matematik, Fen ve Sosyal Bilgiler Eğitim Programları hk.

9. Millî Eğitim Şûrası'nda iki ana gündem maddesinden biri olan programlar için fen eğitimiyle ilişkili kararlar Tablo 10'da görüldüğü gibi farklı başlıklar altında ifade edilmiştir. Buna göre Ortaokul Ortak Dersler başlığında “*Ortak dersler, öğrencilere temel nitelikte genel kültür veren ve her öğrencinin alması gereken derslerdir. Bu dersler şunlardır: Türkçe, matematik, sosyal bilgiler, fen bilgisi, yabancı dil, sanat ve iş eğitimi, müzik, beden eğitimi ve ahlâk. (Karar-4)*” kararı alınmıştır. Ortaokul Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi başlığı altında ise ortaokuldaki zorunlu ve seçmeli dersler ile bu derslerin sınıflar bazında haftalık dağılımı taslak olarak belirtilmiş ve fen bilgisi dersine 6. sınıflarda 3(2+1), 7. sınıflarda 3(2+1) ve 8. sınıflarda 3(2+1) şeklinde ortaokulda toplam 9 ders saati olarak yer verilmiştir. Ortaöğretim Bütün Programlar İçin Ortak Dersler başlığı altında “*Ortaöğretim kurumlarındaki çeşitli programların ortak dersleri ve haftalık ders saatleri aşağıda gösterilmiştir (Karar-25).*” kararına ilişkin olarak Çizelge’de 10. sınıflarda “*Fiziksel Bilimlere Giriş (4) (isteğe bağlı)*” şeklinde fen alanındaki bir derse yer verilmiştir. Ortaöğretim Yükseköğretime Hazırlayan Programlar başlığı altında yüksek öğretime hazırlayan dört programdan biri olarak “Matematik ve Fizik”e yer verilmiştir. Ortaöğretim Yükseköğretime Hazırlayan Programlar İçin Özel Dersler başlığı altında ise liselerde, yükseköğrenime hazırlayan programlar ile meslek ve yüksek öğretimin ikisine birden hazırlayan programlar için ortak ve özel dersler ile haftalık saatleri diğer alanlarla birlikte matematik-fizik alanı için de belirtilmiştir. Ayrıca Ortaöğretimde Yıllık Ders Çeşidinin Azaltılması ve Derslerin Teksifi Olarak Okutulması başlığı altında modern fen ve matematik programı uygulayan liseler ile bunların dışındaki liselerde fen alanındaki tabiat bilgisi, kimya, fizik, biyoloji ve fen bilgisi derslerinin hangilerinin okutulacağı ayrı ayrı sınıflar ve ders saatleri bazında belirtilmiş ve derslerin belirlenmesi sırasında göz

önünde bulundurulmuş esaslara ilişkin açıklamalar detaylı olarak yapılmıştır. 1974-1975 Öğretim Yılında Yeni Sistemle İlgili Uygulama Planı başlığı altında ise

“İlkokul IV ve V. Fen ve Tabiat Bilgileri programı ile ortaokul Fen Bilgisi programının teme eğitimin amaçlarına uygun olarak "fen bilgisi" adı altında kaynaştırılmış bir bütün oluşturulacak şekilde yeniden düzenlenmesiyle ilgili çalışmalar sürdürülecektir. Bu maksatla hazırlanmış olan program taslağı Tebliğler Dergisinde yayımlanacak ve yeni programa göre IV, V, VI, VII, VIII. sınıflar için tek kitap yazdırılmak üzere ödüllü yarışma düzenlenecek veya komisyon kurarak yazdırılacaktır. (Karar- 88)”

kararıyla ilkokul ve ortaokul düzeyinde fen bilimleri dersinin bir bütün olarak ele alındığı görülmektedir. Bunun devamında “...Ortaokul programı ve haftalık ders dağıtım çizelgesi, IX. Millî Eğitim Şûrası kararlarına uygun olarak, VI. sınıftan itibaren bütün okullarda uygulamaya konacaktır. (Karar -91)” denilerek fen bilgisi dersini de kapsayan Çizelge çalışmasından bahsedilmektedir. Diğer taraftan ortaöğretim için

“Modern fen ve matematik programlarının 100 lise ve 89 ilk öğretmen okulunda uygulanması ile ilgili araştırma projesi sürdürülecektir. Ayrıca, modern Fen ve Matematik programları, olanak ve koşullara göre, bazı liseler ile deneme niteliğinde olmak üzere bazı teknik lise ve meslek liselerinde de uygulanacaktır. (Karar -94)”

kararıyla liselerdeki fen ve matematik programlarına ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Bunun devamında “Fen bilimleri ve yabancı dil eğitimi ile ilgili projelerden edinilen tecrübelerin ışığında diğer derslerin programlarının da "araştırma projeleri" hâlinde Bakanlıkça geliştirilmesine çalışılacaktır. Bu maksatla Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 1974 bütçesine araştırma ödeneği konmuştur. (Karar - 97)” ifadesiyle fen projesi uygulamasının tecrübesinden bahsedilmektedir. Bunun devamındaki açıklamalar arasında “Yeni fen programlarını denenerek geliştirileceği okullarda öğrenci deneylerine olanak sağlayan laboratuvarlar kurulmasına ve mevcutların eksikliklerinin tamamlanmasına ve geliştirilmesine çalışılacaktır. (Karar- 125)” ve “Modern Fen Programlarını Geliştirme Projesinde olduğu gibi, ayrı bir araştırma projesi hâlinde ele alınacak ve her meslek programı, bahis konusu kanunlarla belirlenecek olan unvan, görev yetki ve sorumluluklar da göz önünde tutularak geliştirilecektir. (Karar -129)” kararlarıyla fen projesinin mesleki alan eğitimi için örnek olarak belirlendiği görülmektedir. Diğer taraftan bu dönemdeki Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarının Tablo 10’dan görüleceği üzere şûra kararlarıyla uyumlu olduğu ve fen eğitimini kapsayan birçok kararın alındığı anlaşılmaktadır.

10. Millî Eğitim Şûrası ve Fen Eğitimiyle İlgili Kararlar

10. Millî Eğitim Şûrası kararları ile sonrasında uygulamaya esas olan Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarından fen eğitimiyle ilişkili olanlar Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11

10. Millî Eğitim Şûrası Gündem ve Kararları ile Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarında Fen Eğitimi

Şûra Gündemi	Şûra Kararları	TTKB Kararları (Tarihi-Sayısı ve Konusu)		
2- Bu Sistemin Bütünlüğü İçinde Eğitim Programları	23- Mevcut uygulanabilir temel eğitim programları ile geliştirilecek olanlara uygun tüm eğitim araç gereçleri ile uygun binaların sağlanması	25.08.1981	148	Temel Eğitim Okulu Ders Dağıtım Çizelgesi hk.
		12.10.1981	186	Temel Eğitim Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi

10. Millî Eğitim Şûrası'ndaki ana konulardan biri eğitim programları konusu olup alınan kararlardan biri de programlara uygun araç gereçler ile binaların sağlanmasıdır ve bunlar fen eğitimiyle dolaylı ilişkili olmaları bağlamında araştırma kapsamında ele alınmıştır. Diğer taraftan Tablo 11'deki Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarına bakıldığında fen bilgisi dersinin sınıf düzeyi ve haftalık saatini kapsayan ders dağıtım çizelgesi kararlarının alındığı görülmektedir.

11. Millî Eğitim Şûrası ve Fen Eğitimiyle İlgili Kararlar

11. Millî Eğitim Şûrası kararları ile sonrasında uygulamaya esas olan Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarından fen eğitimiyle ilişkili olanlar Tablo 12'de sunulmuştur.

Tablo 12

11. Millî Eğitim Şûrası Gündem ve Kararları ile Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarında Fen Eğitimi

Şûra Gündemi	Şûra Kararları	TTKB Kararları (Tarihi-Sayısı ve Konusu)	
Millî Eğitim hizmetlerinden öğretmen ve eğitim uzmanları (durum ve sorunları)	1- Okul Öncesi Öğretmenin Eğitimi	14.07.1982	94 Fen Lisesi Ders Dağıtım
		27.08.1983	142 Temel eğitim uygulaması yapılan okulların haftalık ders dağıtım çizelgesi.
		2.09.1983	145 Tarih, Coğrafya ve Sağlık Bilgisi dersleri ile ilgili olarak lise ve dengi okulların ders dağıtım çizelgelerinde yapılan değişiklikler.
		15.10.1983	185 Teknik Lise Kimya Bölümü ders dağıtım çizelgesi değişikliği.
1- Öğretmen eğitiminin gelişimi		15.11.1983	213 Kimya Meslek Lisesi Meslek dersleri eğitim programlarının kabulü.
		7.08.1985	150 Lise ve Dengi Okullarda okutulan Klasik-Modern fen programı farkının kaldırılması ve buna göre düzenlenen "Lise Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi".
3- Eğitim uzmanlarının eğitimi		11.09.1985	173 Lise ve Dengi Okullarda tek tip uygulanacak olan Fizik, Kimya, Biyoloji öğretim programları.
		27.09.1985	194 Bir Kısım Derslerin Öğretimini Yabancı Dille Yapan Okulların (Anadolu Liseleri) İkinci Devre Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi.
		30.09.1985	214 Lise ve Dengi Okullarda tek tip uygulanacak olan Fizik, Kimya, Biyoloji öğretim programları.
		31.12.1985	246 Tek Tip Fizik, Kimya, Biyoloji uygulamasına geçilmesi sebebiyle yeniden düzenlenen orta dereceli Askerî Okulların birinci sınıflarına ait ders dağıtım çizelgelerinin kabulü.
		20.03.1986	74 "Fen Liseleri Yönetmeliği"nin kabulü.
		21.04.1986	91 İlkokul, İlköğretim Okulu ve Ortaokul Haftalık Ders Dağıtım Çizelgelerinin kabulü.
		24.04.1986	95 Atatürkçülükle ilgili konuların öğretim programlarına ve ders kitaplarına aktarılması.
		12.05.1986	102 Lise ve dengi okullar ile bu okulların bazılarının bünyelerinde bulunan ortaokulların Haftalık ders dağıtım çizelgelerinin kabulü.
		23.09.1986	188 33 Ortaokulda uygulanan Entegre (Toplu) Fen programının uygulamadan kaldırılması.
		16.04.1987	79 Fen Liselerinin 3 üncü Sınıflarında seçmeli ders olarak uygulanan İleri Fen (Fizik, Kimya, Biyoloji) öğretim programlarının kabulü.
		30.06.198	118 Bazı Okullara ait yeni haftalık ders çizelgelerinin kabulü ve bu okullara ait eski haftalık ders dağıtım çizelgelerinin yürürlükten kaldırılması.
		8.07.1987	119 Bazı okullara ait yeni haftalık ders çizelgelerinin uygulama esasları ile ilgili açıklama.

11. Millî Eğitim Şûrası'nda öğretmen ve eğitim uzmanlarının durumu ve sorunları gündem olarak belirlenmiş olup alınan kararlardan Okul Öncesi Öğretmenin Eğitimi başlığı altında bu öğretmenleri yetiştirecek kurumların programlarının içerikleri arasında *“Temel fen kavramlarını öğretmeye yönelik içerik ve etkinlik kategorileri: Fen ve Tabiat Bilgisi, Matematik, Basit Fen Deneyleri vb.”* kararına yer verilmiştir. Ancak bu dönemdeki Talim ve Terbiye Kurulu kararlarına bakıldığında okul öncesinden sonraki dönemlere ait çizelge ve program kararlarının alındığı görülmektedir.

12. Millî Eğitim Şûrası ve Fen Eğitimiyle İlgili Kararlar

12. Millî Eğitim Şûrası kararları ile sonrasında uygulamaya esas olan Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarından fen eğitimiyle ilişkili olanlar Tablo 13'te sunulmuştur.

Tablo 13

12. Millî Eğitim Şûrası Gündem ve Kararları ile Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarında Fen Eğitimi

Şûra Gündemi	Şûra Kararları	TTKB (Tarihi-Sayısı Konusu)	Kararları ve
7- Öğretim Programları (Müfredat Programları)	1. Türk Eğitim Sistemi A) İlköğretim B) Genel, Mesleki ve Teknik Ortaöğretim 2. Yükseköğretim 3. Öğretmen Yetiştirme 5- Türkçe ve Yabancı Dil Eğitimi 7- Öğretim Programları Temenni Kararları		

Gündem maddelerinden birinin öğretim programları olduğu 12. Millî Eğitim Şûrası'nda alınan kararlardan fen eğitimiyle ilgili olanlar çeşitli başlıklar altında ifade edilmiştir. Buna göre Türk Eğitim Sistemi başlığı altında Karar 1'de ilköğretimin amaçlarından biri olarak öğrencilerin fen bilgisini almaları belirtilmiştir. Genel, Mesleki ve Teknik Ortaöğretim başlığı altındaki Karar 6'da orta programdaki 9. sınıftan sonra öğrencilerin 10. sınıfta fen ve sosyal bilimler kollarına ayrılması, Karar 11'de fen liselerinde özel yetenekli ve üstün zekalı çocukların eğitimi için ayrıca özel programların uygulanması ve öğretmen, fiziki imkânlar gibi ihtiyaçlar tamamlanmadan yeni fen liselerinin açılmaması, Karar 28'de ise Anadolu liselerindeki fen ve matematik derslerinin yabancı dil yerine Türkçe okutulması belirtilmiştir. Yükseköğretim başlığı altındaki Karar 10'da Fen-Edebiyat Fakültelerinin "Fen Fakültesi" ve "Edebiyat Fakültesi" olarak ikiye ayrılması gerektiği belirtilmiştir. Öğretmen Yetiştirme başlığı altındaki Karar 9'da ortaokul fen bilgisi öğretmenlerinin ayrı bir alan olarak yükseköğretimde ele alınmasını gerekli gören bir karar alınmıştır. Türkçe ve Yabancı Dil Eğitim ve Öğretimi başlığı altındaki Karar 9'da fen liselerinin örnek alınarak diğer alanlardaki edebiyat ve sosyal bilimler liselerinin oluşturulması ifade edilmiştir. Öğretim Programları başlığı altındaki kararlardan Karar 18'de matematik ve fen derslerinin programlarının son gelişmeler doğrultusunda düzenlenmesine vurgu yapılmıştır. Temenni Kararları başlığı altında ise *“Üniversite fen müfredatının, lisans seviyesinde millî önceliklere göre yeniden düzenlenebilmesi için çalışma grubu oluşturulması.”* ifadesine yer verilmiştir. Ancak bu dönemdeki Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarına bakıldığında fen eğitimiyle doğrudan ilişkili

olan ve ülke genelindeki bütün okulları ve öğrencileri etkileyen program ya da ders çizelgesine yönelik herhangi bir kararın bulunmadığı görülmektedir.

13. Millî Eğitim Şûrası ve Fen Eğitimiyle İlgili Kararlar

13. Millî Eğitim Şûrası kararları ile sonrasında uygulamaya esas olan Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarından fen eğitimiyle ilişkili olanlar Tablo 14'te sunulmuştur.

Tablo 14

13. Millî Eğitim Şûrası Gündem ve Kararları ile Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarında Fen Eğitimi

Şûra Gündemi	Şûra Kararları	TTKB Kararları (Tarihi-Sayısı ve Konusu)
Yaygın Eğitim		29.08.1991 131 Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliğini uygulayacak olan liselere ait dersleri ve haftalık kredi saatlerini gösterir programın kabulü.
		7.09.1991 163 Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliğini uygulayacak olan bazı okullara ait dersleri ve haftalık kredi saatlerini gösterir programların kabulü.
		16.09.1991 182 Lise Haftalık Ders Çizelgesi'nin kabulü.
		16.09.1991 192 Ortaokul Haftalık Ders Çizelgesinin kabulü.
		15.11.1991 298 Ders Geçme ve Kredi Sistemini uygulayan orta dereceli okulların Fen Bilimleri 1 dersi öğretim programının kabulü.
		29.01.1992 13 Ders Geçme ve Kredi Sistemini uygulayan orta dereceli okulların Fen Bilimleri 2 dersi öğretim programının kabulü.
		1.05.1992 127 "Ders Geçme ve Kredi Sistemi"ni uygulayan orta dereceli okulların lise seçmeli dersler grubu arasında yer alan Kimya 1,2,3 dersi öğretim programının kabulü.
		1.05.1992 128 Lise 1.2. ve 3. sınıf Fizik dersi öğretim programlarının kabulü.
		1.05.1992 129 "Ders Geçme ve Kredi Sistemi"ni uygulayan orta dereceli okulların lise seçmeli dersler grubu arasında yer alan Fizik 1, 2, 3 dersi öğretim programlarının kabulü.
		22.06.1992 181 "Ders Geçme ve Kredi Sistemi"ni uygulayan orta dereceli okulların lise seçmeli dersler grubu arasında yer alan İleri Fizik 1-2 dersi öğretim programlarının kabulü.
		22.06.1992 182 "Ders Geçme ve Kredi Sistemi"ni uygulayan orta dereceli okulların lise seçmeli dersler grubu arasında yer alan İleri Kimya 1-2 dersi öğretim programlarının kabulü.
		22.06.1992 183 "Ders Geçme ve Kredi Sistemi"ni uygulayan orta dereceli okulların lise seçmeli dersler grubu arasında yer alan Bilim ve Teknoloji 1 dersi öğretim programının kabulü.
		8.07.1992 188 "Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliği"ni uygulayan orta dereceli okulların lise seçmeli dersler grubu arasında yer alan İleri Biyoloji 1-2 dersi öğretim programlarının kabulü.
		8.07.1992 189 "Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliği"ni uygulayan orta dereceli okulların lise seçmeli dersler grubu arasında yer alan Biyoloji 1-2-3 dersi öğretim programlarının kabulü.
		28.07.1992 200 İhtisas komisyonunca hazırlanan ilköğretim kurumları Fen Bilgisi dersi öğretim programları.
		24.08.1992 235 İlk Okul Haftalık Ders Çizelgesinin Kabulü.
		7.09.1992 271 "Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliği"ni uygulayan liselere ait programın kabulü.
		18.09.1992 292 "Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliği"ni uygulayan Fen Liselerine ait yeniden düzenlenen ders çizelgesinin kabulü.
		22.09.1992 301 İlköğretim Okulu Ders Çizelgesinin kabulü.
		15.03.1993 85 İlköğretim Kurumları Fen Bilgisi dersi öğretim programlarının kademeli olarak uygulaması.
		22.06.1993 276 Fen Bilimleri 1 ve Fen Bilimleri 2 dersleri öğretim programlarının kabulü.

13. Millî Eğitim Şûrası'na ilişkin Tablo 14'te görüldüğü üzere gündem sadece yaygın eğitimle ilgilidir. Dolayısıyla fen eğitimi alanında doğrudan bir şûra kararı bulunmamaktadır. Ancak bu dönemdeki Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarına bakıldığında fen eğitimiyle ilişkili çok sayıda kararın alındığı görülmektedir. Bu durum daha önceki şûra döneminde alınan

kararların uygulanmasına ilişkin çalışmaların bu şûra dönemine kadar sürmesi ve dolayısıyla kararların alındığı tarihlerin bu bağlamda etkilenmesi şeklinde açıklanabilir.

14. Millî Eğitim Şûrası ve Fen Eğitimiyle İlgili Kararlar

14. Millî Eğitim Şûrası kararları ile sonrasında uygulamaya esas olan Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarından fen eğitimiyle ilişkili olanlar Tablo 15'te sunulmuştur.

Tablo 15

14. Millî Eğitim Şûrası Gündem ve Kararları ile Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarında Fen Eğitimi

Şûra Gündemi	Şûra Kararları	TTKB Kararları (Tarihi-Sayısı ve Konusu)		
2-Okul Öncesi Eğitim	Karar-29 (Programların pilot uygulanması)	1.11.1993	464	Birleştirilmiş Sınıflar Fen Bilgisi Öğretim Programının Kabulü.
	Karar-31 (Okul Öncesi Eğitim Merkezleri kurulması)	27.12.1993	521	Fen Bilimleri 1 ve Fen Bilimleri 2 öğretim programları.
		28.12.1993	522	Fen Bilimleri 1 ve Fen Bilimleri 2 programlarının kabulü.
	Karar-33 (Üniversitelerde uygulama okullarının açılması, anaokulu öğretmenliği programının ayrı olması)	29.08.1994	578	İlköğretim Okulu Haftalık Ders Çizelgesinin kabulü.
		7.11.1994	626	Bir Kısım Derslerin Öğretimi Yabancı Dille Yapan Anadolu Liseleri Orta Kısım Haftalık Ders Çizelgesinin Kabulü.
	Karar-34 (Sınıf öğretmenliği ve okul öncesi öğretmenliği programları arasında ilişki kurulması)	1.09.1995	312	M.E.B. Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme Yönetmeliği'ni uygulayan ortaöğretim kurumlarının 9 uncu sınıflarına ait haftalık ders dağıtım çizelgeleri.

14. Millî Eğitim Şûrası'nda programlarla ilişkilendirilebilecek gündem maddesi okul öncesi eğitim olup bu konuda kararlar alınmıştır. Fen eğitimiyle doğrudan ilgili karar bulunmamaktadır. Ancak Talim ve Terbiye Kurulu Kararları içinde bu dönemde fen bilimleri dersi için ilköğretim ile liselere yönelik haftalık ders çizelgesi kararlarının alındığı görülmektedir.

15. Millî Eğitim Şûrası ve Fen Eğitimiyle İlgili Kararlar

15. Millî Eğitim Şûrası kararları ile sonrasında uygulamaya esas olan Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarından fen eğitimiyle ilişkili olanlar Tablo 16'da sunulmuştur.

Tablo 16**15. Millî Eğitim Şûrası Gündem ve Kararları ile Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarında Fen Eğitimi**

Şûra Gündemi	Şûra Kararları	TTKB Kararları (Tarihi-Sayısı ve Konusu)	
1- İlköğretim ve Yönlendirme	Ortaöğretimde Yeniden	28.05.1996	206 Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme Yönetmeliğini uygulayan ortaöğretim kurumlarının 9,10,11 ve 12. sınıflarına ait haftalık ders dağıtım çizelgeleri.
2- Ortaöğretimde Yeniden Yapılanma	Yapılanma (Karar-59)	13.11.1996	256 Uluslararası BAKALORYA (IB) Programı Türkçe-Matematik Alanı ile Fen Bilimleri Alanı Haftalık Ders Çizelgelerinin kabulü.
4- Toplumun Eğitim İhtiyacının Sürekli Karşılanması	Yükseköğretime Geçişin Yeniden Düzenlenmesi (Karar-4)	24.01.1997	5 M.E.B. Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme Yönetmeliğini uygulayan Ortaöğretim Kurumlarının (Meslekî ve Teknik Ortaöğretim Hariç) ders programları.
		29.01.1997	10 Birleştirilmiş Sınıflı Okulların Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi derslerinin öğretim programlarında ve ders kitaplarında yer alması gereken "Atatürkçülükle İlgili Konular"ın kabulü.
		10.09.1997	143 İlköğretim Okulu Haftalık Ders Çizelgesi.
		23.12.1997	169 Lise Biyoloji 1,2,3 Öğretim programının kabulü.
		12.01.1998	6 Orta öğretime geçişin düzenlenmesi.
		19.08.1998	174 Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumlarının Hazırlık 9,10,11 ve 12. sınıflarına ait Haftalık Ders Çizelgelerinin Kabulü.
		26.08.1998	180 İlköğretim Okulu Haftalık Ders Çizelgesi ve İlköğretim Okulu Seçmeli Dersleri.
		10.12.1998	205 Fen Liseleri Yönetmeliği

15. Millî Eğitim Şûrası'nın gündemleri fen eğitimi ya da programlarla doğrudan ilgili değildir. Ancak kararlara bakıldığında Ortaöğretimde Yeniden Yapılanma başlığı altındaki Karar 59'da teori ağırlıklı fen ve teknoloji eğitimi görmüş lise mezunlarının üniversiteye gidememeleri durumunda meslek kazanmalarını sağlayacak bir eğitim programı olması gerektiği, Yükseköğretime Geçişin Yeniden Düzenlenmesi başlığı altındaki Karar 4'te ise fen lisesine giden öğrenciler için ortaöğretim başarı puanı mağduriyetinin giderilmesi gerektiği şeklinde kararlar bulunmakta olup bu kararlar fen ders içerikleriyle ilgili değildir. Ancak dönemin Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarına bakıldığında fen eğitimiyle ilişkili çok sayıda kararın alındığı görülmektedir.

16. Millî Eğitim Şûrası ve Fen Eğitimiyle İlgili Kararlar

16. Millî Eğitim Şûrası kararları ile sonrasında uygulamaya esas olan Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarından fen eğitimiyle ilişkili olanlar Tablo 17'te sunulmuştur.

Tablo 17**16. Millî Eğitim Şûrası Gündem ve Kararları ile Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarında Fen Eğitimi**

Şûra Gündemi	Şûra Kararları	TTKB Kararları (Tarihi-Sayısı ve Konusu)		
Mesleki ve Teknik Eğitimde Yapılandırma, İstihdam, Öğretmen ve Yönetici Yetiştirme, Yükseköğretime Geçiş, Finansman	Mesleki ve Teknik Eğitimin, Orta Öğretim Sistemi Bütünlüğü İçinde Ağırlıklı Olarak Yeniden Yapılandırılması	19.08.1999	269	MEB Fen Liseleri Yönergesi.
		30.03.2000	32	Okul öncesi eğitim kurumları 5 ve 6 yaş grupları, ilköğretim okullarının 1.,2. ve 3.sınıfları yabancı dil öğretim etkinlikleri ile ilköğretim okulları 6,7 ve 8.sınıf fen bilgisi dersleri laboratuvar çalışmalarının yabancı dil destekli yapılabilmesi hususlarının kabulü.
		18.05.2000	122	İlköğretim Okulu Birleştirilmiş Sınıflar Hayat Bilgisi (1,2,3. yıl), Fen Bilgisi (1,2. yıl), Sosyal Bilgiler (1,2. yıl) Dersi Öğretim Programlarının Uygulamadan Kaldırılması.
		13.10.2000	387	İlköğretim Okulu Fen Bilgisi Dersi (4,5,6,7 ve 8. sınıf) Öğretim Programlarının Kabulü.
		23.10.2000	389	Uluslar Arası Bakalorya Fen Bilimleri Alanı ve Türkçe-Matematik Alanı Haftalık Ders Çizelgeleri ile Sosyal Bilimler, Bilgi Kuramı, Psikoloji, İşletme, Ekonomi, Küreselleşen Toplumda İletişim Teknolojisi, Çevre Sistemleri, Bilgisayar, Görsel Sanatlar I-II ve Müzik Dersi Öğretim Programları'nın Kabulü
		12.07.2004	117	İlköğretim Fen ve Teknoloji (4 ve 5. sınıf) Dersi Öğretim Programı
		30.06.2005	189	İlköğretim Fen ve Teknoloji (6,7 ve 8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programı
		14.07.2005	192	İlköğretim Okulu Haftalık Ders Çizelgesi
		14.07.2005	193	Millî Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgeleri
		14.07.2005	196	İlköğretim Fen ve Teknoloji Dersi (1, 2, 3, 4 ve 5. Sınıflar) Öğretim Programında Değişiklik Yapılması
		8.08.2005	294	İlköğretim Fen ve Teknoloji Dersi (4 ve 5. Sınıflar) Öğretim Programında Değişiklik Yapılması
		18.10.2005	337	İlköğretim Okulları Haftalık Ders Çizelgesi
		7.08.2006	334	İlköğretim Fen ve Teknoloji (6 ve 8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programlarında Değişiklik Yapılması
		25.09.2006	370	Sosyal Bilimler Lisesi Sosyal Bilimler ve Fen Bilimleri Derslerinin Uygulanışına İlişkin Açıklamalar Bölümünde Değişiklik Yapılması

16. Millî Eğitim Şûrasının gündemi sadece mesleki eğitimle ilgili konulardan oluşmaktadır. Şûra'da alınan kararlar incelendiğinde programla ilgili konuların Tablo 17'de görüldüğü üzere "Mesleki ve Teknik Eğitimin, Orta Öğretim Sistemi Bütünlüğü İçinde Ağırlıklı Olarak Yeniden Yapılandırılması", "Okul ve İşletmelerde Meslek Eğitimi ve İstihdam" , "Mesleki ve Teknik Eğitim Alanına Öğretmen ve Yönetici Yetiştirme" ile "Mesleki ve Teknik Eğitimde Finansman" başlıkları altında yer alıp sadece mesleki eğitimle ilgili olduğu ve bu kararlar arasında fen eğitimiyle doğrudan ilişkilendirilebilecek bir kararın bulunmadığı görülmektedir. Bununla birlikte dönemin Talim ve Terbiye Kurulu Kararları arasında fen eğitimi doğrudan etkileyen çok sayıda kararın bulunduğu görülmektedir.

17. Millî Eğitim Şûrası ve Fen Eğitimiyle İlgili Kararlar

17. Millî Eğitim Şûrası kararları ile sonrasında uygulamaya esas olan Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarından fen eğitimiyle ilişkili olanlar Tablo 18’de sunulmuştur.

Tablo 18

17. Millî Eğitim Şûrası Gündem ve Kararları ile Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarında Fen Eğitimi

Şûra Gündemi	Şûra Kararları	TTKB Kararları (Tarihi-Sayısı ve Konusu)	
Türk Millî Eğitim Sisteminde Kademeler Arasında Geçişler, Yönlendirme ve Sınav Sistemi	Türk Millî Eğitim Sisteminde Kademeler Arasında Geçişler, Yönlendirme ve Sınav Sistemi	4.06.2007	111 İlköğretim Okulları Haftalık Ders Çizelgesi
		22.08.2007	145 İlköğretim Fen ve Teknoloji (6, 7 ve 8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programı’nın 7. Sınıfına Ait Kısmında Değişiklik Yapılması.
		22.08.2007	147 Fen Lisesi ve Sosyal Bilimler Lisesi Haftalık Ders Çizelgeleri
		11.10.2007	168 9. Sınıf Fizik Dersi Öğretim Programı
		11.10.2007	169 9. Sınıf Kimya Dersi Öğretim Programı
		11.10.2007	170 9. Sınıf Biyoloji Dersi Öğretim Programı
		24.01.2008	2 İlköğretim Okulu Türkçe, Matematik (1-8. Sınıflar), Hayat Bilgisi (1-3. Sınıflar), Sosyal Bilgiler (4-7. Sınıflar) ve Fen ve Teknoloji (4-8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programlarının, <i>Programın Uygulanması ile İlgili Açıklamalar</i> Bölümüne ve Kazanım Tablolarındaki <i>Açıklamalar</i> Sütununa “Müze ile Eğitim” ile ilgili ilavelerin yapılması.
		24.01.2008	3 İlköğretim Kurumları Türkçe (4-8. Sınıf), Matematik (4-8. Sınıflar), Fen ve Teknoloji (4-8. Sınıf) ve Sosyal Bilgiler (4-7. Sınıf) Dersi Öğretim Programlarının, <i>Programın Uygulanması ile ilgili Açıklamalar</i> Bölümü ve Kazanım Tablolarındaki <i>Açıklamalar</i> Sütununa “Öğrenme Öğretme Sürecinde Gazete Kupürlerinden Yararlanma” ile ilgili ilavelerin yapılması
		24.01.2008	6 İlköğretim Fen ve Teknoloji (6, 7 ve 8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programı’nın 6. Sınıfına Ait Kısmında Değişiklik Yapılması
		3.06.2008	135 Ortaöğretim 10. Sınıf Fizik Dersi Öğretim Programı
Küreselleşme ve Avrupa Birliği Sürecinde Türk Eğitim Sistemi	Küreselleşme ve Avrupa Birliği Sürecinde Türk Eğitim Sistemi	3.06.2008	136 Ortaöğretim 10. Sınıf Kimya Dersi Öğretim Programı
		3.06.2008	137 Ortaöğretim 10. Sınıf Biyoloji Dersi Öğretim Programı
		25.08.2008	169 İlköğretim Fen ve Teknoloji (6, 7 ve 8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programı’nın 8. Sınıf Öğretim Programında Değişiklik Yapılması
		25.12.2008	279 İlköğretim Okulu Haftalık Ders Çizelgesi
		26.12.2008	280 Ortaöğretim 11. Sınıf Biyoloji Dersi Öğretim Programı
		26.12.2008	288 Ortaöğretim 11. Sınıf Fizik Dersi Öğretim Programı
		26.12.2008	289 Ortaöğretim 11. Sınıf Kimya Dersi Öğretim Programı
		8.05.2009	68 Ortaöğretim ortak ve alan derslerinden; Dil ve Anlatım, Türk Edebiyatı, Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi, Tarih, Coğrafya, Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji, Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi derslerine ait program uygulama kılavuzlarının hazırlanması.
		11.09.2009	151 Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgeleri
		11.09.2009	152 Ortaöğretim 12. Sınıf Fizik Dersi Öğretim Programı
		20.10.2009	182 Ortaöğretim 12. Sınıf Kimya Dersi Öğretim Programı
		4.11.2009	195 Ortaöğretim 12. Sınıf Biyoloji Dersi Öğretim Programı
		20.07.2010	75 İlköğretim Okulu Haftalık Ders Çizelgesi
		20.07.2010	76 Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Haftalık

Ders Çizelgeleri

17. Millî Eğitim Şûrasının gündemi ve alınan kararlar “Türk Millî Eğitim Sisteminde Kademeler Arasında Geçişler, Yönlendirme ve Sınav Sistemi” ile “Küreselleşme ve Avrupa Birliği Sürecinde Türk Eğitim Sistemi” başlıkları altında belirtilmiştir. Buna göre Şûra’da alınan kararlardan “*Örgün ve yaygın eğitim merkezlerinde düzenlenen eğitim programlarının uluslararası standartlara uygun olmasına dikkat edilmelidir.*” ve “*Yurt dışında uygulanan eğitim öğretim programlarındaki materyallerin kullanımına yönelik eş güdümlü çalışmalar yürütülerek materyal geliştirme ve mevcut materyalleri iyileştirmeye önem verilmelidir.*” kararlarının fen eğitimini de kapsayacak şekilde programlarla ilgili olarak genellenebileceği değerlendirilmiştir. Diğer taraftan Tablo 18’de görüldüğü üzere dönemin Talim ve Terbiye Kurulu Kararları arasında fen eğitimini doğrudan etkileyen çok sayıda karar bulunmaktadır.

18. Millî Eğitim Şûrası ve Fen Eğitimiyle İlgili Kararlar

18. Millî Eğitim Şûrası kararları ile sonrasında uygulamaya esas olan Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarından fen eğitimiyle ilişkili olanlar Tablo 19’da sunulmuştur.

Tablo 19

18. Millî Eğitim Şûrası Gündem ve Kararları ile Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarında Fen Eğitimi

Şûra Gündemi	Şûra Kararları	TTKB Kararları (Tarihi-Sayısı ve Konusu)		
Öğretmenin Yetiştirilmesi, İstihdamı ve Mesleki Gelişimi	Öğretmenin Yetiştirilmesi, İstihdamı ve Mesleki Gelişimi	6.05.2011	45	Uluslararası Bakalorya Programı-I ve Uluslararası Bakalorya Programı-II Ders Çizelgeleri
		17.05.2011	54	Hazırlık Sınıfı Bulunan Özel Anadolu Lisesi, Özel Anadolu Lisesi ve Özel Fen Lisesi Hazırlık Ders Çizelgeleri
		26.08.2011	130	Ortaöğretim Fizik Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programlarında Değişiklik Yapılması
Eğitim Ortamları, Kurum Kültürü ve Okul Liderliği	Eğitim Ortamları, Kurum Kültürü ve Okul Liderliği	12.09.2011	132	Ortaöğretim Kimya Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programlarında Değişiklik Yapılması
		12.09.2011	133	Ortaöğretim Biyoloji Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programlarında Değişiklik Yapılması
		29.03.2012	15	Ortaöğretim 10. Sınıf Kimya Dersi Öğretim Programı’nda Değişiklik Yapılması
İlköğretim ve Ortaöğretimin Güçlendirilmesi, Ortaöğretime Erişimin Sağlanması	İlköğretim ve Ortaöğretimin Güçlendirilmesi, Ortaöğretime Erişimin Sağlanması	25.06.2012	69	İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesi
		7.09.2012	151	Birleştirilmiş Sınıflar Haftalık Ders Programları
		14.09.2012	162	Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Bilim Uygulamaları Dersi (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı
Spor, Sanat, Beceri ve	Spor, Sanat, Beceri ve	1.02.2013	7	İlköğretim Kurumları (İlkokullar ve Ortaokullar) Fen Bilimleri Dersi (3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı
Değerler Eğitimi Psikolojik Danışma, Rehberlik ve Yönlendirme	Değerler Eğitimi Psikolojik Danışma, Rehberlik ve Yönlendirme	1.02.2013	10	Ortaöğretim Fizik Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı
		1.02.2013	11	Ortaöğretim Kimya Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı
		1.02.2013	12	Ortaöğretim Biyoloji Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı
		28.03.2013	18	Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumlarının 10, 11 ve 12. Sınıflarına Ait Haftalık Ders Çizelgeleri
		28.05.2013	22	İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesinin Ortaokul Kısımında Değişiklik Yapılması

27.01.2014	6	Genel Lise, Anadolu Lisesi, Hazırlık Sınıfı Bulunan Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Anadolu Öğretmen Lisesi, Güzel Sanatlar Lisesi, Spor Lisesi, İmam Hatip Lisesi ve Anadolu İmam Hatip Lisesi Haftalık Ders Çizelgeleri
30.04.2014	15	Birleştirilmiş Sınıflar Haftalık Ders Programları
30.05.2014	43	Uluslararası Bakalorya Programı-I ve Uluslararası Bakalorya Programı-II Haftalık Ders Çizelgeleri

18. Millî Eğitim Şûrası'nda gündemle aynı şekilde ifadelendirilmiş kararlar arasında eğitim programlarının ders dışı etkinliklere öğrencilerin katılımını artırmaya yönelik düzenlenmesi, ders programlarının okulları yaşam haline dönüştürecek biçimde ele alınması, müfredat değişikliklerine yönelik öğretmen ve veli bazı tedbirlerin alınması, merkezi sınavları dikkate alan ders programlarının hazırlanması, fen liselerinde ders saati sürelerinde değişiklik yapılması, öğretim programlarında değerler eğitimi aktarımı yerine farkındalığına öncelik verilmesi, fen ve teknoloji gibi derslerde kullanılan terimlerin Türk Dil Kurumu ile iş birliği yapılarak güncellenmesi, yenilenen eğitim programları konusunda rehberlik yapılması yer almıştır. Görüldüğü üzere fen eğitimi hem doğrudan hem de dolaylı olarak etkileyen şûra kararları ve buna paralel olarak çok sayıda Talim ve Terbiye Kurulu Kararları bulunmaktadır (Tablo 19).

19. Millî Eğitim Şûrası ve Fen Eğitimiyle İlgili Kararlar

19. Millî Eğitim Şûrası kararları ile sonrasında uygulamaya esas olan Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarından fen eğitimiyle ilişkili olanlar Tablo 20'de sunulmuştur.

Tablo 20

19. Millî Eğitim Şûrası Gündem ve Kararları ile Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarında Fen Eğitimi

Şûra Gündemi	Şûra Kararları	TTKB Kararları (Tarihi-Sayısı ve Konusu)	
Öğretim Programları ve Haftalık Ders Çizelgeleri	Okul Öncesi Eğitim	2.09.2015	81 Fen Lisesi Fizik Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı
		2.09.2015	82 Fen Lisesi Kimya Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı
		2.09.2015	83 Fen Lisesi Biyoloji Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı
	İlkokul	20.02.2017	10 İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesinin Seçmeli Dersler ve Açıklamalar Bölümlerinde Değişiklik Yapılması
		02.05.2017	12 İlkokul (3-4.Sınıflar), Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu (5-8. Sınıflar) Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı
	Ortaöğretim	02.05.2017	33 Ortaöğretim Biyoloji Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı
		02.05.2017	34 Ortaöğretim Fizik Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı
		02.05.2017	36 Ortaöğretim Kimya Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı
		02.05.2017	41 Fen Lisesi Kimya Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı
		02.05.2017	42 Fen Lisesi Biyoloji Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı
		02.05.2017	43 Fen Lisesi Fizik Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı
		30.05.2017	53 Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi
		17.07.2017	69 İlkokul (3-4.Sınıflar), Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu (5-8. Sınıflar) Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı
		17.07.2017	88 Ortaöğretim Biyoloji Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı

17.07.2017	89	Ortaöğretim Fizik Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı
17.07.2017	91	Ortaöğretim Kimya Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı
17.07.2017	95	Fen Lisesi Biyoloji Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı
17.07.2017	96	Fen Lisesi Kimya Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı
17.07.2017	97	Fen Lisesi Fizik Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı

Tablo 20*Devam*

Şûra Gündemi	Şûra Kararları	TTKB Kararları (Tarihi-Sayısı ve Konusu)
	12.09.2017	128 Uluslararası Bakalorya Programı-I ve Uluslararası Bakalorya Programı-II Haftalık Ders Çizelgeleri
	16.10.2017	144 İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesinin Seçmeli Dersler ve Açıklamalar Bölümlerinde Değişiklik Yapılması
	19.01.2018	11 İlkokul (3-4.Sınıflar), Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu (5-8. Sınıflar) Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı
	19.01.2018	28 Ortaöğretim Fizik Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı
	19.01.2018	29 Fen Lisesi Fizik Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı
	19.01.2018	30 Ortaöğretim Kimya Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı
	19.01.2018	31 Fen Lisesi Kimya Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı
	19.01.2018	34 Ortaöğretim Biyoloji Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı
	19.01.2018	35 Fen Lisesi Biyoloji Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı
	19.02.2018	56 Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi
	19.02.2018	58 İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesinin Seçmeli Dersler Bölümünde Değişiklik Yapılması
	17.08.2018	107 Uluslararası Bakalorya Programı-I ve Uluslararası Bakalorya Programı-II Haftalık Ders Çizelgesi
	12.09.2018	123 İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesinde Değişiklik Yapılması
	22.12.2020	40 İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesi'nde Değişiklik Yapılması
	13.07.2021	26 Özel Program Uygulayan Fen Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi
	1.11.2021	44 İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesi'nde Değişiklik Yapılması
	1.11.2021	45 Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgelerinde Değişiklik Yapılması
	23.12.2021	49 İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesi'nde Değişiklik Yapılması

Tablo 20'de görüldüğü üzere 19. Millî Eğitim Şûrası'nda Öğretim Programları ve Haftalık Ders Çizelgeleri olmak üzere programlara özgü özel bir gündem maddesi bulunmaktadır ve bu konuda alınan kararlar Okul Öncesi Eğitim, İlkokul, Ortaokul ve Ortaöğretim başlıkları altında toplanmıştır. Çeşitli derslerin haftalık ders saatlerine ve programlarına özgü çok sayıda karar bulunmakla birlikte fen eğitimi alanındaki

“Fen Bilimleri” dersinin adının “Fen Bilgisi” olarak değiştirilmesi ve Fen Bilgisi dersi ile Sosyal Bilimler derslerinin ilkökul 4. sınıftan itibaren programa eşit bir şekilde dağıtılması”

“Seçmeli ders modülünde yer alan fen bilimleri ve matematik modülünün ikiye ayrılması”

“Fen bilimleri modülüne fen bilimlerine giriş adında bir dersin konulması; sosyal bilimler modülüne sosyal bilimlere giriş adında bir dersin konulması”

“Bilim ve Medeniyet tarihimizde öne çıkan düşünür ve bilim insanlarının çalışma ve eserlerine ilköğretim, ortaokul ve lise öğretim programlarında yer verilmesi”

“Ortaöğretimin bütün sınıflarında seçmeli fizik, kimya ve biyoloji dersleriyle ilgili uygulamalara haftalık ders çizelgelerinde yer verilmesi”

kararları bu alana şurada ayrı bir önem verildiğini göstermektedir. Bu dönemdeki Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarına bakıldığında ise Tablo 20’de görüleceği üzere fen eğitimi alanında haftalık ders çizelgelerine ve derslerin öğretim programlarına yönelik çok sayıda kararın alındığı görülmektedir.

20. Millî Eğitim Şûrası ve Fen Eğitimiyle İlgili Kararlar

20. Millî Eğitim Şûrası kararları ile sonrasında uygulamaya esas olan Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarından fen eğitimiyle ilişkili olanlar Tablo 21’de sunulmuştur.

Tablo 21

20. Millî Eğitim Şûrası Gündem ve Kararları ile Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarında Fen Eğitimi

Şûra Gündemi	Şûra Kararları	TTKB Kararları (Tarihi-Sayısı ve Konusu)
• Temel Eğitimde Fırsat Eşitliği • Mesleki Eğitimin İyileştirilmesi • Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi	• Temel Eğitimde Fırsat Eşitliği • Mesleki Eğitimin İyileştirilmesi • Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi	28.06.2022 48 Hazırlık Sınıfı Bulunan Fen Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi

Tablo 21’de görüldüğü üzere 20. Millî Eğitim Şûrasında alınan kararlar, gündemlerle aynı başlıklar altında yer almaktadır. Programlarla ilgili olarak okul öncesi eğitim, hibrit eğitim modeli, çeşitli konulara ilişkin eğitim içerikleri, akademik destek eğitimleri, derslerde düşünme becerilerinin geliştirilmesi, mesleki eğitim programları gibi çeşitli konularda kararlar alınmıştır. Fen eğitimiyle dolaylı ilişkili bu kararların yanında “Ortaokullarda seçmeli ders uygulaması yeniden yapılandırılarak daha işlevsel hâle getirilmelidir.” kararı ile “Okul öncesi eğitimden başlamak üzere öğrencilerin tanımlanan yeterliklere ne derece ulaştıklarını anlamak için ulusal izleme ve değerlendirme çalışmaları geliştirilerek sürdürülmelidir. ... Ayrıca öğrencilerin okuma, matematik ve fen alanlarında temel yeterlik seviyesine erişebilmeleri için destek mekanizmaları oluşturulmalıdır.” şeklinde fen eğitimi doğrudan etkileyen kararlar da alınmıştır. Bu şûradan sonra fen eğitimi doğrudan etkileyen Talim ve Terbiye Kurulu Kararının ise “Hazırlık Sınıfı Bulunan Fen Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi” ile ilgili olduğu görülmektedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Millî Eğitim Şûraları, eğitim sisteminin gelişimine katkıda bulunmak amacıyla sistemdeki temel sorunları ve ilkeleri gözden geçirerek tavsiye niteliğinde kararlar alan bir danışma kuruldur (Resmî Gazete, 2014). Hedef kitlesi bütün ülke olduğu için eğitimle ilgili çeşitli ve çok sayıdaki paydaşların katılımcı olarak gündem konularına yönelik görüş ve

önerilerine yer verilmesi beklenmektedir. Böylece alınan kararların önemi daha çok artmaktadır.

Genellikle millî eğitim şûralarında ana gündemler hangi konu ya da alanla ilgili ise dönemle ilgili akademik çalışmaların da o yönde gerçekleştirildiği görülmüştür. Eğitimin farklı alanlarına yönelik alanyazında çeşitli çalışmalar bulunmakla birlikte fen alanına yönelik şûralarla ilgili bir çalışmaya rastlanılmamış olması bu araştırmanın yapılmasına yol açmıştır. Ayrıca alanyazındaki Alemdar (2007), Aslaner (2008), Ayaz (2009), Boz ve Karataş (2020), Dağ (2013), Dağhan, Kalaycı ve Seferoğlu (2011), Daş (2019), Dinç (1999), Eriş (2006), Evren (2018), Güven (2016) gibi çeşitli araştırmacıların çalışmalarında şûra kararlarının uygulanmadığı veya uygulanmasının zaman aldığı şeklinde yapılan eleştiriler ve buna göre Millî Eğitim Bakanlığının kararları uygulamaya ilişkin daha kararlı olması gerektiği yönündeki önerilerin fen eğitimi alanı için de geçerli olup olmadığına bakmak için okullarda okutulmakta olan derslere ilişkin esasların Millî Eğitim Bakanlığının bilimsel danışma ve inceleme birimi olarak görev yapan Talim ve Terbiye Kurulu'nun kararlarıyla belirlenmesi nedeniyle ilgili Kurul Kararları araştırılmıştır.

Araştırma kapsamında ilkinden sonuncusuna kadar millî eğitim şûraları kendi içinde gündemi, kararları ve dönemindeki Talim ve Terbiye Kurulu Kararları bakımından fen eğitimiyle ve özellikle de dersin haftalık ders çizelgesindeki yeri ve içeriğiyle ilgili olarak ele alınmıştır. Yapılan araştırmalar neticesinde fen eğitimi özelinde şûralarda herhangi bir gündem maddesi bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu durum yabancı dil eğitimi için Yılmaz'ın (2019) çalışmasıyla benzerlik göstermekle birlikte katılımcı ve içerik yönünden kapsayıcı olması gerektiği için şûraların, süre kısıtlılığı nedeniyle, eğitim öğretim programlarını bütüncül olarak gündeme almak durumunda olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde şûraların gündem maddeleri ve kararları ile Talim ve Terbiye Kurulu Kararları'nın birbiriyle genel olarak uyumlu olduğu görülmektedir.

7. Millî Eğitim Şûrası'na kadar şûra gündemleri ve kararları ile Talim ve Terbiye Kurulu kararlarında fen eğitimi doğrudan değil, dolaylı olarak ele alınmıştır. Ancak bulgular bölümünde de görüldüğü üzere 7. Millî Eğitim Şûrası itibarıyla fen eğitime yönelik çok çeşitli kararların alındığı görülmektedir. Özellikle 8. ve 9. Millî Eğitim Şûraları'nda fen eğitime ilişkin kararların yoğunlukta olduğu görülmektedir. 12. Millî Eğitim Şûrası döneminde ise şûrada karar alınmasına rağmen fen eğitimiyle doğrudan ilişkili olan ve ülke genelindeki bütün okulları ve öğrencileri etkileyen program ya da ders çizelgesine yönelik Talim ve Terbiye Kurulu Kararı bulunmamaktadır. Bu durumun yukarıda adı geçen araştırmacıların belirttiği gibi şûra kararlarının uygulanmadığı şeklinde değerlendirilmemesi gerekir. Çünkü 13. Millî Eğitim Şûrası dönemine gelindiğinde gündem yaygın eğitim olduğundan fen eğitimi alanında doğrudan bir şûra kararı bulunmamasına rağmen bu dönemdeki Talim ve Terbiye Kurulu Kararlarına bakıldığında fen eğitimiyle ilişkili çok sayıda kararın olduğu görülmektedir. Bu durum daha önceki şûra döneminde alınan kararların uygulanmasına ilişkin çalışmaların bu şûra dönemine kadar sürmesi ve dolayısıyla kararların alındığı tarihe kadar devam etmesi şeklinde açıklanabilir. Diğer taraftan alan yazında Şûra kararlarının uygulanmasının zaman aldığı şeklinde yapılan eleştirilerle fen alanı için yapılan bu çalışma benzerlik göstermektedir. 18. Millî Eğitim Şûrasına kadar fen eğitimi alanında doğrudan bir gündem ya da karar bulunmamaktadır. Özellikle 19. Millî Eğitim Şûrası bu alanda en yoğun kararların alındığı Şûra olmuştur. Öğretim Programları ve Haftalık Ders Çizelgeleri şeklinde ayrı bir gündem maddesinin de yer alması sebebiyle diğer ders ve alanların yanında fen alanında Şûrada alınan kararlar, bu dönemdeki uygulamaya esas teşkil eden Talim ve Terbiye Kurulu

kararlarında da yoğun şekilde etkisini göstermektedir. Dolayısıyla Alaslan ve arkadaşlarının (2012) tarih eğitimiyle ilgili çalışmasında da belirttiği gibi şûra kararlarının büyük çoğunluğunun uygulanması nedeniyle, alan yazında yer alan Alemdar'ın (2007) Türkçe eğitimi ile ilgili yaptığı çalışmadaki gibi şûralarda alınan kararların uygulamaya yansımadağı yönündeki eleştiriler bu araştırmanın sonuçlarıyla çelişmektedir. En son yapılan 20. Millî Eğitim Şûrası'nda fen eğitimi alanıyla ilgili kararlar alınmış olmakla birlikte uygulamaya yönelik süreçlerin devam ediyor olması sebebiyle bu konuda bir değerlendirme yapılmamıştır.

Sonuç olarak elde edilen bulgulardan, Daş (2019) tarafından ifade edildiği gibi, şûralarda alınmış olan kararların hayata geçirilmesinde dönemlere bağlı olarak farklılıklar olduğu söylenebilir. Ancak yapılan araştırma neticesinde ülkemizdeki eğitim sistemiyle ilgili çok önemli kararların geniş katılımlı paydaşlarla birlikte alındığı millî eğitim şûralarıyla ilgili değerlendirme yaparken konuya zaman, konu, alan gibi çok boyutlu bakmak gerektiği, şûra gündemlerinin güncel gelişmelerden etkilenebileceği ve bir şûrada alınan kararın alt yapısı oluşturularak uygulanmasının zaman alabileceği gibi hususlar dikkate alınarak değerlendirme yapılması gerektiği düşünülmektedir. Fen eğitimi geleceğın bilimsel ve teknolojik gelişmelerinin temelinde önemli bir yere sahiptir. Dolayısıyla bu araştırma çerçevesinde şûralarda alınan kararlarda fen eğitime önem verildiği ve bunların uygulamaya yansımalarının yoğun bir şekilde gerçekleştiği söylenebilir. Ancak Yüksel Şahin'in (2012) psikolojik danışma ve rehberlik alanı için ya da Omca'nın (2019) coğrafya eğitimi için belirtmiş olduğu gibi sadece fen alanına özgü kararların alınacağı, diğer bir ifadeyle alan bazlı şûraların yapılması önerisi de tartışılabilir. Bundan sonraki araştırmalarda fen eğitimi alanında her bir şûra döneminin kendi içindeki uygulamalara bakılarak ülkemizdeki fen eğitimi gelişim tarihine yönelik çalışmalar yapılabilir. Bu çalışmalar dünyadaki fen eğitimi alanında gelişmiş ülkelerin çalışmalarıyla karşılaştırılabilir. Nihayetinde bir uzmanlık alanı olarak gelecek odaklı fen eğitim modelleri çıkarılabilir.

Kaynakça

- Alaslan, F., Şimşek, A. ve Çamdeviren, Ş. (2012). Türk maarif (eğitim) şûralarında tarih eğitimi. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 2(2), 189-225. http://kalemacademy.com/Cms_Data/Sites/KalemAcademy/Files/KalemAcademyRepository/sayilar/Sayi3_06TurkMaarifSuralarindaTarihEgitimi.pdf adresinden 03.02.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Alemdar, M. (2007). *Millî eğitim şûra kararlarında Türkçe öğretim sorunu*. (Yayın No. 214426) [Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi.] YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 02.02.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Altay, S., İra, N., Ünal Bozcan, E., ve Yenil, H. (2011). Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze milli eğitim şûralarında okul öncesi eğitimi ve bugünkü durumu. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6 (1), 660-672. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/185655> adresinden 02.02.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Aslaner, N. (2008). *Millî eğitim şûraları ve eğitim politikaları (1939-1946)*. (Yayın No. 227007) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi.] YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 02.02.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Ayaz, T. (2009). *Millî eğitim şûralarında tarih öğretimi*. (Yayın No. 241802) [Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi.] YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 24.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Aydın, A. (1998). Şûra kararlarının demokratiklik ve bilimsellik nitelikleri. *Eğitim ve Bilim*, 22 (107), 4-7. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5208/1355> adresinden 02.02.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Aydın, R. (2009). Türkiye’de öğretmen sorunları açısından milli eğitim şûralarının değerlendirilmesi (1980–2000). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42 (2), 199-237. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/auibfd/issue/38389/445201> adresinden 02.02.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Bayrak, C., Himmetoğlu, B., ve Ayduğ, D. (2020). Okul yöneticilerinin 19. milli eğitim şûrası kararları ve 29026 sayılı yönetmelik çerçevesinde okul yöneticilerinin atanması ve değerlendirilmesine ilişkin görüşleri. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (AUJEF)*, 4(2), 122-142. <https://doi.org/10.34056/aujef.674213> adresinden 02.02.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Bulut Boz, T., ve Karataş, İ. H. (2020). Milli eğitim şûralarında eğitim ve okul yöneticiliği. *Alanyazın*, 1 (2), 108- 130. <http://dx.doi.org/10.22596/cresjournal.0102.108.130> adresinden 25.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Büyükkarcı, A. (2012). *Millî eğitim şûraları’nda okul öncesi eğitimi ile ilgili alınan kararlar ve uygulamaları*. (Yayın No. 321245) [Yüksek lisans tezi Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi.] YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 30.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2022). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. (32. Baskı). Pegem Akademi.
- Dağ, Ö. (2013). *Mili eğitim şûralarında ilköğretim*. (Yayın No. 336319) [Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi.] YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 07.04.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Dağhan, G., Kalaycı, E., ve Seferoğlu, S.S. (2011). Milli eğitim şûralarındaki teknoloji politikalarının incelenmesi. *Akademik Bilişim*, 1-7. https://www.researchgate.net/publication/228686674_Milli_Egitim_Suralarindaki_Teknoloji_Politikalarinin_Incelenmesi adresinden 07.04.2023 tarihinde erişilmiştir.

- Daş, E. (2019). *1990-2015 yılları arasında yapılan milli eğitim şûraları ve Türk eğitim sistemine etkisi*. (Yayın No. 599870) [Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi.] YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 24.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Deniz, M. (2001). *Milli eğitim şûralarının tarihçesi ve eğitim politikalarına etkileri*. (Yayın No. 109097) [Yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi] YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 30.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Dinç, Sait. (1999). *Cumhuriyet döneminde yapılan millî eğitim şûraları ve alınan kararların uygulamaları (1923-1960)*. (Yayın No.86012) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi.] YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 24.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Eriş, S. (2006). *1961-1987 yılları arasında gerçekleştirilen millî eğitim şûraları ve alınan kararların uygulamaları*. (Yayın No. 189408) [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi.] YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 07.04.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Eroğlu, M., Özbek, R., ve Şenol, C. (2016). Öğretmenlerin mesleki gelişimine ilişkin milli eğitim şûrası kararlarının incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 6 (12), 81-90. https://www.researchgate.net/publication/312297241_Ogretmenlerin_Mesleki_Gelisimine_Ili_skin_Milli_Egitim_Surasi_Kararlarinin_Incelenmesi_An_Investigation_of_Decisions_of_Natio_nal_Education_Council_on_Teachers'_Professional_Development adresinden 02.02.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Evren, M.R. (2018). *Milli eğitim şûralarında mesleki ve teknik eğitim (1939-1974)*. (Yayın No. 515624) [Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi.] YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 02.02.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E. & Hyun, H. H. (2009). *How to design and evaluate research in education*. McGraw Hill.
- Güven, S. (2016). 1933 yılı reformundan günümüze üniversiteler ve milli eğitim şûraları kararları. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12(4), 928-944. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/225167> adresinden 07.04.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Kandemir, A. (2022). Milli eğitim şûralarında eğitim ve okul yönetimi. *Başkent University Journal of Education*, 9 (2), 169-179. <https://buje.baskent.edu.tr/index.php/buje/article/view/494/235> adresinden 03.02.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Kayahan Yüksel, D., ve Polat, K. (2022). Evaluation of the national education council decisions in line with the components of inclusive education: from 1939 to 2021. *International Journal of Curriculum and Instruction*, 14 (3), 2400-2422. <https://ijci.globets.org/index.php/IJCI/article/view/1082/544> adresinden 30.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Kaya Kaşıkçı, S. (2016). *Experiences of education policy actors in relation to the role of the national education council in the process of policy making*. (Yayın No. 439158) [Yüksek lisans tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi.] YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 03.02.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Kayalıoğlu, S. (2018). *Hükümet programlarının ve millî eğitim şûralarında alınan kararların ilkökul görsel sanatlar dersi öğretim programlarına yansımaları (1923-2016)*. (Yayın No. 524677) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi.] YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 24.01.2023 tarihinde erişilmiştir.

- Omca, B. (2019). *Cumhuriyet dönemi'nden günümüze milli eğitim şûralarında coğrafya öğretimi*. (Yayın No. 597241) [Yüksek lisans tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi.] YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 03.02.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Resmî Gazete, (2014). Millî Eğitim Şûrası Yönetmeliği. 08.07.2014 tarihli ve 29054 sayılı Resmî Gazete. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/07/20140708-4.htm> adresinden 24.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Resmî Gazete, (2018). Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 1). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180710-1.pdf> adresinden 24.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- TTKB (2018, 5 Kasım). Geçmişten Günümüze Millî Eğitim Şûraları. <https://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-mill-egitim-sralari/icerik/328> adresinden 24.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- TTKB (2020, 10 Mart). Geçmişten Günümüze Kurul Kararları Fihrist Arşivi. <https://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-kurul-kararlari-fihrist-arsivi/icerik/371> adresinden 24.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Uluğ, F. (1999). Meslek eğitimi ağırlıklı ortaöğretim için yapısal yönelimler: 16. milli eğitim şurasına yönelik bir değerlendirme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 17, 37-51. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/108574> adresinden 02.02.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Üçler, C. (2006). *1988-2005 yılları arasında gerçekleştirilen millî eğitim şûraları ve alınan kararların uygulamaları*. [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi.] YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 07.04.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Yazıcı, K. (2008). *1939–1970 yılları arasında gerçekleştirilen milli eğitim şûralarında sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili alınan kararlar ve uygulamaları*. [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi.] <http://acikerisimarsiv.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/handle/123456789/148> adresinden 03.02.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (12. Baskı). Seçkin.
- Yılmaz, P. (2019). *Millî eğitim şûralarında yabancı dil öğretimi ile ilgili alınan kararlar ve uygulamaya yansımaları*. (Yayın No. 573651) [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi.] YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 25.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Yüksel-Şahin, F. (2012). Türk milli eğitim şûralarında (1939-2010) psikolojik danışma ve rehberlik ile ilgili alınmış olan kararların değerlendirilmesi. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 3 (1), 95-118. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/179032> adresinden 02.02.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Zor, H. B. (2022). Eğitim şûralarında okul öncesi eğitim ile ilgili alınan kararlar ve uygulanabilirlik durumları. *Eurasian Academy of Sciences Eurasian Education & Literature Journal*, 15, 1-18. <http://dx.doi.org/10.17740/eas.edu.2022-V15-01> adresinden 03.02.2023 tarihinde erişilmiştir.

Extended Abstract

Introduction

The Ministry of National Education with every decision has a very important role to shape the future of our country by effecting the lives of millions of students who will build the future. Education policies, which form the basis of these important decisions are practices in which education related stakeholders actively participate in the process and are also affected by this process. For this reason National Education Councils have been the most important platform where the problems and suggestions in the education system in our country were discussed and policy recommendations were created with a wide range of participants. The legal infrastructure of the National Education Council was established in 1933. However, the first council was held in 1939 and 20 councils have been held until today. The councils constitute a kind of memory of the Ministry of National Education, as the meetings held in the commissions are recorded. The councils are an advisory board and the decisions taken are advisory. However these decisions have been the subject of various researches since they have great effects on the education system. When the literature is examined it is seen that researches on councils have been made in various fields such as preschool education, primary education, vocational education, school management, inclusive education and education policies. The common feature of these studies is the criticism that council decisions are not implemented or implemented late. When the course-oriented studies on the councils were examined, it was seen that there were studies on Turkish, visual arts, foreign language, history, social sciences, geography lessons and any study on science education was found. However science education constitutes an important basis for scientific and technological developments that affect our lives and the decisions taken in this regard are very important. On the other hand the principles of the courses taught in schools are determined by the decisions of the Board of Education. For this reason the aim of this study is to examine the decisions of the council and the decisions of the Board of Education in order to see the historical change and development process of science education in our country.

Method

In this study historical research was conducted as it was aimed to examine the decisions about the change and development process related to science education. A document analysis was conducted to examine the council decisions and the board of education decisions related to science education. To make this analysis all of the national education council decisions were accessed from the internet address of the Board of Education firstly. After that the council decisions were examined one by one and those that could be related to science education were determined. Then the board of education decisions related to them have been reached. While examining the decisions related to science education, weekly course schedules and curricula were taken as basis. Because these are the elements that determine the content of a course. During the examination the concepts of science, science and technology, physics, chemistry and biology were taken into account. In addition, only the decisions affecting the whole country were used as data. The findings are presented for each council period by quoting directly. Since this study is a qualitative research, all procedures are explained in detail in the article in order to increase reliability.

Findings

To date, a total of twenty national education councils have been organised. In the first meeting examining the curriculum is the agenda item, but there is no direct decision on this issue. In the second council, decisions were taken on history education. In the third council, there is no agenda and decisions about science education. In the fourth meeting, the examination of the primary school program and the structuring of the secondary and high schools were discussed. In the fifth meeting, pre-school education, primary school and teacher training programs were discussed. In the sixth meeting there is no subject related to science education. In the seventh meeting where issues related to various types and levels of education were discussed, the decision for education institutes for science education was determined. In the eighth council, decisions were taken regarding science education in higher education. The ninth and twelfth councils have many decisions which were taken regarding science education. In the tenth, eleventh, thirteenth, fourteenth, fifteenth, sixteenth and seventeenth councils, there is no subject directly related to science education. In the eighteenth council, there is a decision on the use of terms in courses such as science and education. In the nineteenth council, there is a special agenda item named curricula and weekly course schedules. And important decisions related to science education were taken at this meeting. At the last meeting, decisions that affect science education have been taken and the processes related to implementation are continuing.

Conclusion and Discussion

From the findings of this study, it was determined that there is no agenda item expressing science education in any council. However it is seen that the curriculum is considered as a subject due to the limited time and number of participant. On the other hand, it is understood that the agenda items and decisions of the council and the decisions of the board of education are generally compatible with each other. In addition in line with the data from this study, it is seen that the decisions of the board of education have been taken intensively regarding science education. This is in contrast with the criticisms in the literature that the council decisions were not implemented. As a result, it can be said that there are temporal differences in the implementation of council decisions. However it is necessary to look at the subject in a multidimensional way such as time, subject, and area when evaluating the national councils. Because council agendas may be affected by current developments. It may also take a long time to build the preparatory infrastructure for the implementation of the decisions taken there. Science education has an important role in the foundation of future scientific and technological developments. Therefore, within the framework of this research, it can be said that science education is given importance in the decisions taken in the councils and their reflections on practice are clear. For the future researches, studies on the history of science education development in our country can be done by looking at the practices within each council period in the field of science education. And then these studies can be compared with the studies of developed countries in the field of science education in the world. Finally, future-oriented science education models can be developed as a field of expertise.